

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 26-27 kwietnia 2014 roku na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego stopnia realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych o profilu praktycznym oraz ogólnoakademickim (II rok) na Wydziale Inżynierii i Ekonomii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- dr hab. Barbara Pogonowska – ekspert PKA
- prof. dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA
- Łukasz Łukomski – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny
- Piotr Kulczycki – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na kierunku „ekonomia” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia na Wydziale Inżynierii i Ekonomii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie.

Wizytacja odbyła się z własnej inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu ustalonego na rok akademicki 2013/2014. Rozpoczęcie wizytacji poprzedziło zapoznanie się członków Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustalenie podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowanie wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty przedstawione przez Władze Uczelni na potrzeby wizytacji, przeprowadził hospitacje zajęć i wizytację bazy dydaktycznej, odbył spotkania ze studentami i pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe oraz etapowe.

Władze Uczelni stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie została powołana rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 79, poz. 838).

Minister Edukacji i Nauki nadał Uczelni uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku „ekonomia” na podstawie Decyzji nr DSW-2-BR-4002-82/06 z dnia 20 kwietnia 2006 roku.

Misja Uczelni oraz Strategia Rozwoju PWSZ w Ciechanowie na lata 2012-2020 zostały przyjęte Uchwałą Nr 12/IV/2012 Senatu Uczelni z dnia 12 października 2012 r.

Koncepcja kształcenia opracowana dla kierunku ekonomia w ostatnich latach przechodziła istotne modyfikacje. W momencie wprowadzenia zasad Krajowych Ram Kwalifikacji uczelnia określiła profil kierunku jako ogólnoakademicki, zaś po roku przekształciła go w profil praktyczny. Modyfikacje te były dokonywane przy niezmiennym programie ze względu na specjalności kształcenia. Ta modyfikacja, jak stwierdzono w raporcie samooceny (str. 3), opiera się na tworzeniu równowagi pomiędzy wiedzą teoretyczną i umiejętnościami zawodowymi przyszłego absolwenta kierunku. Stąd też, koncepcja kształcenia wpisuje się w misję uczelni, która zakłada z jednej strony kształcenie na potrzeby lokalnego rynku pracy a z drugiej głosi przygotowanie kadry wysoko kwalifikowanej do oczekiwań europejskiego rynku pracy, o wysokim poziomie wiedzy merytorycznej i zawodowej prezentującej proeuropejskie postawy społeczne. Strategia Uczelni koncentruje się na 4 celach: innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna, aktywne współdziałanie uczelni z otoczeniem, zintegrowany system zarządzania uczelnią, badania naukowe. W zakresie celu pierwszego zwraca uwagę sformułowanie zadań: tworzenie i modyfikowanie programów zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy, wzrost umiędzynarodowienia w procesie kształcenia poprzez rozszerzanie zakresu wykorzystania programu ERASMUS. W obszarze innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna, sformułowano cele w zakresie podnoszenia jakości kształcenia przez rozbudowanie wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia i zapewnianie wysokiej jakości kształcenia potwierdzone akredytacjami. Zespół oceniający uważa, iż warto wprowadzić zadanie oceniające skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości we wspomaganie doskonalenia procesu dydaktycznego. Kolejnym celem jest tworzenie i modyfikowanie programów, zgodnie z oczekiwaniami rynku pracy oraz wzrost umiędzynarodowienia kształcenia poprzez program Erasmus. Dla obszaru drugiego *Aktywne współdziałanie uczelni z otoczeniem* określono takie cele jak współpraca z samorządami lokalnymi i regionalnymi i administracją. Koncepcja kierunku ekonomia oparta na profilu praktycznym wpisuje się w te działania i cele, gdyż przewiduje współpracę z sektorem samorządowym, która jest niezbędna dla realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Koncepcja kształcenia zakłada możliwość jej elastycznego kształtowania z uwagi na kształcenie uwzględniające specjalności. Kierunek ekonomia poprzez ofertę specjalności tj.: finanse i rachunkowość przedsiębiorstw, administracja i finanse sektora publicznego, bankowość i rynek finansowy, zarządzanie i finanse w przedsiębiorstwie jest dostosowany do oczekiwań rynku pracy, stąd też widoczna jest wyraźna orientacja na finansowe aspekty w programie kształcenia, które mogą stanowić dla absolwentów atut w poszukiwaniu pracy. Nie można jednak, w opinii zespołu oceniającego, zachwiać właściwych proporcji między nasyceniem programu kierunku ekonomia w treści kształcenia w zakresie dyscypliny ekonomia i dyscypliny finanse.

1.2).

W budowaniu koncepcji kształcenia bierze udział kadra akademicka i studenci poprzez udział w pracach gremiów odpowiedzialnych za jakość procesu dydaktycznego jak Komisja Wydziałowa ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Rada Wydziału. Przedstawiona podczas wizytacji dokumentacja pozwala uznać, że aktywność studentów i kadry jest widoczna a dyskusje prowadzone w zakresie oferty dydaktycznej uwzględniały potrzeby lokalnego rynku pracy. Udział studentów jako interesariuszy wewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku „ekonomia” należy określić jako właściwy. Proces oceny koncepcji kształcenia przez studentów odbywa się przede wszystkim poprzez udział studentów w gremium odpowiedzialnym za jakość kształcenia na Wydziale, czyli Wydziałowej Zapewnienia Jakości Kształcenia. Przedstawiciele studentów w tych organach zostali wybrani z pełnym poszanowaniem prawa Samorządu Studenckiego Jednostki do wskazywania reprezentantów środowiska studenckiego. Studenci swoje opinie i uwagi do koncepcji kształcenia mogą również zgłaszać osobiście: do Dziekana Wydziału lub poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Wydziału Jednostki.

Bezpośrednie opiniowanie koncepcji kształcenia przez studentów odbywa się też podczas konsultacji z nauczycielami akademickimi. Jest to dodatkowy, wynikający z tradycji akademickiej, sposób systemowej oceny koncepcji kształcenia. Dotychczasową aktywność przedstawicieli studentów w pracach nad koncepcją kształcenia należy ocenić jako odpowiednią – zarówno z przedstawionej przez Jednostkę dokumentacji, jak i informacji uzyskanych przez ZO podczas spotkań z Samorządem Studenckim i studentami kierunku, wynika wysoka świadomość studentów, jeśli chodzi o zagadnienia związane z koncepcją kształcenia. Należy podkreślić, że Władze Jednostki traktują prezentowane przez studentów opinie jako równoprawne wobec opinii pozostałych interesariuszy wewnętrznych i często uwzględniają propozycje przez nich przedstawiane.

Propozycje programu studiów oraz efektów kształcenia konsultowane były z przedstawicielami rynku pracy. Wydział podjął współpracę m.in. urzędami gminy, z bankami, biurami rachunkowymi, urzędami skarbowymi. Dyskusja z przedstawicielami otoczenia społeczno- gospodarczego pozwoliła na wypracowanie sylwetki absolwenta kierunku ekonomia, który ma charakteryzować się : biegłością w samodzielnym analizowaniu zjawisk gospodarczych o charakterze makro- i mikroekonomicznym, szeroką wiedzą ekonomiczną, dzięki której będzie mógł poznać i właściwie zinterpretować stan finansowy przedsiębiorstwa, znajomością instytucji materialnego i formalnego prawa finansowego, sprawną umiejętnością dokonywania samodzielnej oceny projektów gospodarczych, zdolnością administrowania finansami publicznymi w jednostkach samorządu terytorialnego, biegłym opanowaniem języka obcego, łącznie ze słownictwem specjalistycznym, umiejętnością wykorzystywania nowoczesnych środków przekazu.

Interesariusze zewnętrzni wskazywali także na dużą rolę w kształtowaniu etyki zawodowej. Absolwent kierunku EKONOMIA powinien odznaczać się wrażliwością społeczną i wysokim poziomem etycznym. Zwracano uwagę na konieczność wypracowywania umiejętności miękkich jak współdziałanie w grupie, skutecznie komunikowanie się ze specjalistami w swojej dziedzinie oraz otwartość na budowanie relacji międzyludzkich, lojalność wobec firmy. Przedstawiciele rynku pracy zaznaczali konieczność zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych i współpracę z praktykami w zakresie prowadzenia zajęć specjalistycznych. Władze wydziału podjęły działania wprowadzające niektóre postulaty do programu kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego (ocena:, w pełni,)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1)

Koncepcja kształcenia kierunku ekonomia jest zgodna z misją uczelni i strategią wydziału. Koncepcja wpisuje się we wszystkie zadania strategiczne poprzez tworzenie równowagi pomiędzy wiedzą teoretyczną i umiejętnościami zawodowymi przyszłego absolwenta kierunku

1.2)

Kadra akademicka, studenci a także przedstawiciele rynku pracy biorą udział w dyskusjach nad koncepcją kształcenia między innymi w ramach prac Rady Wydziału oraz Komisji Wydziałowej ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Zespół oceniający zaleca rozwijanie i pogłębianie współpracy z przedstawicielami rynku pracy czego wymaga praktyczny profil kształcenia. Studenci jako interesariusze wewnętrzni mają zapewniony należyty udział w procesie określania koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

W PWSZ w Ciechanowie kształcenie na kierunku *ekonomia* na studiach pierwszego stopnia prowadzone jest o profilu praktycznym na roku I, o profilu ogólnoakademickim na roku II

natomiast na roku III – zgodnie ze standardami kształcenia dla kierunku *ekonomia*, które poprzedzają profile kształcenia.

Sylwetka przyszłego absolwenta kierunku została określona (niezależnie od profilu kształcenia) w następujący sposób: stwierdzono, że powinien odznaczać się (Raport samooceny, s. 5): „szeroką wiedzą ekonomiczną, dzięki której będzie mógł poznać i właściwie zinterpretować stan finansowy przedsiębiorstwa; znajomością instytucji materialnego i formalnego prawa finansowego; sprawną umiejętnością dokonywania samodzielnej oceny projektów gospodarczych; zdolnością administrowania finansami publicznymi w jednostkach samorządu terytorialnego; biegłością w samodzielnym analizowaniu zjawisk gospodarczych o charakterze makro- i mikroekonomicznym; biegłym opanowaniem języka obcego, łącznie ze słownictwem specjalistycznym; umiejętnością wykorzystania nowoczesnych środków przekazu”. Sylwetka ta odpowiada zarówno założeniom określonym w standardach kształcenia jak i koncepcji kształcenia opartej na Krajowych Ramach Kwalifikacji.

Efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zostały zatwierdzone na mocy Uchwały nr 37/IV/2013 Senatu PWSZ w Ciechanowie z dnia 29 maja 2013 r. Z Raportu samooceny wynika, że efekty kształcenia na ocenianym kierunku zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia*. Zdaniem ZO Uczelnia powinna w tym przyporządkowaniu uwzględnić również jako dyscyplinę dodatkową finanse ze względu na specyfikę specjalności oraz dobór przedmiotów z nimi związanych.

Załącznik do tej uchwały (zał. 4 Raportu samooceny) zawiera ‘Matrycę efektów kształcenia dla profilu praktycznego’ dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „*ekonomia*”. Dobór efektów obszarowych jest prawidłowy, zdefiniowanie kierunkowych efektów kształcenia nie budzi istotnych zastrzeżeń. Zakładane efekty kształcenia są zgodne z wymogami KRK i koncepcją rozwoju kierunku oraz wymogami obszarowymi formułowanymi dla profilu praktycznego.

Efekty kształcenia dla kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim zostały zatwierdzone na mocy Uchwały nr 163/III/2012 Senatu PWSZ w Ciechanowie z dnia 23 lutego 2013 r. Z Raportu samooceny wynika, że efekty kształcenia na ocenianym kierunku zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie *ekonomia*. Załącznik do tej uchwały (zał. 4a Raportu samooceny) zawiera ‘Matrycę efektów kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego’ dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „*ekonomia*”. Dobór efektów obszarowych jest prawidłowy, zdefiniowanie kierunkowych efektów kształcenia nie budzi zastrzeżeń. Nie scharakteryzowano odrębnej sylwetki absolwenta kierunku *ekonomia* o profilu ogólnoakademickim.

Zakładane efekty kształcenia są zgodne z wymogami KRK i koncepcją rozwoju kierunku oraz wymogami obszarowymi formułowanymi dla profilu ogólnoakademickiego

Raport samooceny (s. 5) stwierdza: w procesie definiowania efektów kształcenia i dostosowywania do nich programów studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni oraz zewnętrzni. Uczestnictwo przedstawicieli praktyki gospodarczej w tym procesie realizowane jest przez liczne konsultacje i formy współpracy z bankami, biurami rachunkowymi, urzędami skarbowymi, urzędami gminy. Podczas wizytacji ZO otrzymał zestaw materiałów świadczących o silnie zaznaczającym się wpływie interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu procesu definiowania efektów kształcenia i dostosowywania programu studiów do oczekiwań rynku pracy i pracodawców. Należy do nich lista obecności ze spotkania interesariuszy wewnętrznych – przedstawicieli PWSZ w Ciechanowie z interesariuszami zewnętrznymi (przedstawiciele 7 firm) z 14.03. 2014 r. oraz udostępniony protokół z tego spotkania zat. Debata Świat Nauki – Świat Biznesu. Z protokołu wynika, że zabierający głos pracodawcy twierdzili, iż studenci są zdolni ale nie potrafią pracować w firmie, są konserwatywni, nieśmiali i nie znają języka angielskiego – o czym przekonała się wysyłająca ich za granicę na praktyki firma. Studenci – zdaniem pracodawców – są bardzo pasywni, nie chcą się angażować ale przedstawiciele firm podkreślali, że są gotowi udzielać im pomocy i służyć radą.

Ponadto ZO zapoznał się z zestawem 9 dokumentów o postaci sformalizowanego w treści „Porozumienia o współpracy”, które zawarto w roku 2013 i 2014 przez Uczelnię z firmami i instytucjami, i które dotyczy „programów dydaktycznych (dostosowania ich do profilu praktycznego) zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy i wymiany doświadczeń w zakresie kształcenia studentów” (par 1) podpisanych z Polskim Bankiem Spółdzielczym w Ciechanowie i Płońsku, Urzędem Skarbowym w Ciechanowie, Płońsku i Pułtusk, Biurem Rachunkowym Zbigniew Tyburski i MultiRach w Ciechanowie, Money and More Kancelarią Podatkową, Urzędem Gminy w Płońsku, Krajowym Ośrodkiem Mieszkalno-Rehabilitacyjnym dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Dąbku, Firmą Fin-Tax Usługi finansowo-administracyjne w Płońsku. W treści tych dokumentów (par 3) podkreśla się, że Plan działania to „Zasięgnięcie opinii kadry zarządzającej przedsiębiorcami w regionie w zakresie ich potrzeb, preferencji, wymagań i oczekiwań w stosunku do potencjalnych absolwentów” oraz „Przeprowadzenie zajęć z czynnym udziałem przedsiębiorcy (interesariusza), umożliwienie organizacji praktyk studenckich i staży”. Do otrzymanych w trakcie wizytacji materiałów należy również lista 15 „Firm, z którymi współpracuje Wydział Inżynierii i Ekonomii, kierunku ekonomia w zakresie praktyk zawodowych”. Lista ta częściowo pokrywa się z listą firm/ instytucji, z którymi zawarto „Porozumienia o współpracy”. ZO otrzymał również 6 egzemplarzy wydanych i podpisanych przez interesariuszy zewnętrznych „Opinii”, w których stwierdza się: „Zakładane efekty kształcenia dla kierunku ekonomia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Ciechanowie odnoszące się do zajęć praktycznych i praktyk zawodowych (w załączniku) są możliwe do zrealizowania w toku studiów I stopnia”.

Okazuje się, że w trakcie tych konsultacji interesariusze zewnętrzni podkreślają znaczenie etyki zawodowej w kształtowaniu przyszłego absolwenta, który powinien cechować się wrażliwością społeczną i wysokim poziomem etycznym. „Powinien współdziałać w grupie, przejmując w niej różne role. A także skutecznie komunikować się ze specjalistami w swojej dziedzinie oraz być otwartym na budowanie relacji międzyludzkich. Absolwent tego kierunku powinien także wykazywać chęć związania się z firmą na dłuższy okres czasu” (Raport samooceny, s. 5). Warto w tym miejscu podkreślić, że przedmiot Etyka zawodu należy do grupy przedmiotów kierunkowych i że ocena hospitacji przedmiotu Etyki zawodu podczas wizytacji ZO PKA jest bardzo pozytywna. Przykładem bezpośredniego wpływu tej grupy interesariuszy jest wprowadzenie przedmiotu Rachunkowość przedsiębiorstw w praktyce, który będzie prowadzony z ich udziałem i realizowany z wykorzystaniem stanowisk komputerowych w jednostkach gospodarczych.

Warto również podkreślić, że Uczelnia rozważyła zamysł uczestniczenia interesariuszy zewnętrznych w trakcie obron prac dyplomowych studentów.

Biorąc pod uwagę w/w działania należy bardzo pozytywnie ocenić udział interesariuszy zewnętrznych w procesie ustalania koncepcji kształcenia o profilu praktycznym na kierunku *ekonomia*.

Jeśli chodzi natomiast o zakres wpływu absolwentów na proces formułowania efektów kształcenia, to nie jest on jak dotąd zauważalny. W rozmowie z przedstawicielem Biura Karier uzyskano informację, że dotychczasowy przebieg badania losów absolwentów na rynku pracy i możliwość wykorzystania tych wyników w procesie modyfikacji procesu kształcenia są warunkowane przez nikłe zainteresowanie absolwentów udziałem w tych badaniach i że większe zainteresowanie w tym względzie spotyka się w grupie pracodawców.

Określone w sylabusach szczegółowe efekty przedmiotowe rozwijają i uszczegóławiają efekty kierunkowe co sprawia że jest możliwość realizacji efektów kierunkowych oraz modułowych. Efekty szczegółowe są odniesione do efektów kierunkowych. Efekty określone dla praktyk zawodowych wspierają realizację efektów kierunkowych na co wskazuje macierz odniesień.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO stwierdzili, że realizacja celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia daje im możliwość osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia

Z punktu widzenia studentów – interesariuszy wewnętrznych, dostępność opisu założonych efektów kształcenia jest właściwa. Studenci kierunku podstawową wiedzę o opisie efektów kształcenia czerpią z sylabusów lub bezpośrednio od prowadzących zajęcia, którzy na pierwszych zajęciach przedstawiają im efekty kształcenia dla swych przedmiotów.

2.2).

Zespół Oceniający stwierdza, że kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia programu profilu praktycznego i ogólnoakademickiego zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Efekty kształcenia dla kierunku zostały określone w sposób zrozumiały i sprawdzalny dla studentów kierunku. Studenci obecni na spotkaniu z ZO, ocenili losowo wskazane efekty jako określone w sposób precyzyjny i z użyciem właściwego dla kierunku słownictwa, jednocześnie jednak w pełni dla nich zrozumiały i umożliwiający weryfikację, a więc nieposiadający żadnych nieścisłości.

2.3)

Biorąc pod uwagę zarówno układ Kart przedmiotów/ Sylabusów opracowanych dla profilu praktycznego oraz ogólnoakademickiego a także Kart przedmiotów obowiązujących dla kształcenia zgodnie ze standardami kierunku *ekonomia*, można stwierdzić, że zakładany system oceny efektów kształcenia i możliwości ich weryfikacji jest przejrzysty.

Weryfikacja efektów kształcenia następuje w toku sesji egzaminacyjnych, odbywania praktyk studenckich oraz egzaminu dyplomowego. Zgodnie z § 6 Regulaminu studiów okresem rozliczeniowym jest semestr lub rok akademicki, zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału. Przedmiotem w planie studiów jest zestaw zajęć, których celem jest zapoznanie studenta z określoną dziedziną wiedzy lub jej częścią. Przedmioty rozliczane są semestralnie. Prowadzącym przedmiot jest wykładający dany przedmiot profesor, doktor habilitowany lub doktor, który określa program zajęć oraz warunki zaliczenia, zgodnie z dokumentacją nauczania. Zaliczenia przedmiotu dokonuje prowadzący zajęcia na podstawie sprawdzenia opanowania materiału poprzez egzamin lub inne formy określone w szczegółowym programie przedmiotu. Z przedmiotu wystawiane są oceny z zaliczeń zajęć obowiązkowych i z egzaminu. Z przedmiotu w każdym semestrze wystawiana jest ocena końcowa. Ocenę taką wystawia się, jeżeli student zaliczył pozytywnie wszystkie zajęcia wchodzące w skład przedmiotu i złożył egzamin (jeżeli przewiduje go program przedmiotu w danym semestrze) lub planie studiów. Ocenę końcową przedmiotu wystawia prowadzący przedmiot, biorąc pod uwagę uzyskane oceny z egzaminów i zaliczeń z zajęć wchodzących w skład przedmiotu. O sposobie wystawiania oceny prowadzący przedmiot informuje studentów na początku semestru. Prowadzący zajęcia wpisuje ocenę zaliczenia w protokole zaliczenia przedmiotu oraz karcie okresowych osiągnięć studenta. Warunkiem dopuszczenia do składania egzaminu jest uzyskanie zaliczeń ze wszystkich zajęć przewidzianych planem studiów dla danego przedmiotu. Zakres egzaminu jest określony w programie nauczania przedmiotu. Egzaminatorem przedmiotu jest osoba prowadząca przedmiot. Warunkiem uzyskania wpisu na dany semestr (z wyłączeniem semestru pierwszego, na który wpis otrzymuje student przyjęty na studia) jest uzyskanie przez studenta do momentu rozpoczęcia tego semestru łącznej liczby punktów ECTS określonej w Systemie punktowym PWSZ w Ciechanowie. W przypadku rozliczenia rocznego powyższa zasada obowiązuje dla pierwszego semestru roku akademickiego, na który dokonywany jest wpis.

Jeśli chodzi o dostępność informacji dotyczących weryfikacji założonych efektów kształcenia, to w trakcie rozmów z przedstawicielami Wydziału Inżynierii i Ekonomii wskazywano na obowiązek informowania studentów przez nauczycieli danego przedmiotu.

W zgodnej ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO, Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych efektów. Studenci ocenili

jednoznacznie pozytywnie zasady oceniania określone w Regulaminie Studiów, a także praktykę oceniania efektów przez nauczycieli akademickich. W ocenie studentów system oceny jest im dobrze znany i powszechnie dostępny. Należy również pochwalić Uczelnię i Jednostkę za system ankietyzacji, badający opinię studentów o konstrukcji efektów kształcenia. Takie działanie należy ocenić jako noszące znamiona „dobrej praktyki”.

System obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia t.j. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji takie jak : egzaminy pisemne w formie testowej, problemowej jak i zadań do rozwiązywania, obserwacja aktywności na zajęciach, projekty .

Na podstawie opinii uzyskanych od studentów obecnych na spotkaniu z ZO, należy stwierdzić, że system oceny obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji.

Można stwierdzić, że weryfikacja wszystkich kategorii zakładanych efektów kształcenia ma w Uczelni postać systemową. Na poziomie poszczególnych przedmiotów (na przykładzie profilu praktycznego) został on przedstawiony w Karcie przedmiotu w wierszu ‘Sposoby oceny’ i przewiduje różnorodne formy tej weryfikacji. Należy podkreślić, że formy zaliczania przedmiotu oraz stawiane studentom wymagania zostały określone w bardzo zróżnicowany sposób ale nie stwierdza się w tym względzie uchybień. W większości przypadków i w zależności od formy zajęć (wykład, ćwiczenia, laboratoria) przyjęte metody weryfikacji wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych są stosowane prawidłowo oraz w sensie niekoniecznie ilościowym – mierzalne: egzamin pisemny, zaliczenie z oceną, testy (np. 21 pytań) jednokrotnego wyboru, pytania otwarte, zadania do rozwiązania, odpowiedzi ustne, aktywny bądź zaangażowany udział w dyskusji, sporządzenie przez studentów–„pracowników” dokumentacji hipotetycznych firm, w tym dokumentów związanych z ewidencjonowaniem zdarzeń gospodarczych (przedmiot Rachunkowość małych firm w praktyce), uczestnictwo w grach dydaktycznych i rozwiązywanie case study, projekt dotyczący zdolności kredytowej przedsiębiorstwa w oparciu o metody scoringowe (przedmiot Zarządzanie ryzykiem bankowym w praktyce), sporządzenie biznes plan, zaliczenie przed komputerem, prace w grupach kilkuosobowych, obserwacja, prezentacje wyników własnych badań (przedmiot Badania marketingowe). Występują również sytuacje, w których podaje się procentowy udział oceny z kolokwium i egzaminu (przedmiot Matematyka), udział punktów, które uzyskuje się podczas wykładu, ćwiczeń, laboratorium, testu i zadań problemowo-rachunkowych składających się na ocenę końcową (przedmiot Ekonometria: liczba uzyskanych punktów przyporządkowanych do oceny).

Nauczyciel odpowiedzialny za dany przedmiot składa kierownikowi zakładu po zakończeniu sesji *Raport nauczyciela z osiągnięcia efektów kształcenia* oraz załącza przykładowe prace egzaminacyjne i zaliczeniowe w ilości co najmniej 10% (Raport samooceny, s. 36).

Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia na poziomie procesu dyplomowania ma również charakter zestandaryzowany. Zgodnie z par 25 Regulaminu Studiów (obowiązującym od 1 października 2012 r.), egzamin dyplomowy obejmuje: prezentację pracy dyplomowej, dyskusję nad pracą oraz sprawdzenie poziomu wiedzy z zakresu kierunku kształcenia. Analiza protokołów egzaminu wskazuje, że pytania zadawane są po jednym z pytań z dwóch list: listy 18 zagadnień (kierunkowych) i listy 14/15 pytań dla poszczególnych specjalności oraz pytanie związane z pracą. Ocena egzaminu dyplomowego jest średnią arytmetyczną ze wszystkich ocen cząstkowych uzyskanych za prezentację pracy i odpowiedzi na dwa losowane pytania. W dyplomie ukończenia studiów podaje się końcową ocenę obliczoną na podstawie: średniej oceny ze studiów (0,6); oceny pracy (średnia obu ocen tj. promotora i recenzenta; 0,2) oraz oceny egzaminu (0,2). Na ukończeniu są prace związane z uruchomieniem modułu Plagiat.

Obowiązkowym elementem programu studiów jest wykonanie pracy dyplomowej (odpowiednio licencjackiej, , przy czym: praca dyplomowa jest opracowaniem określonego tematu

w formie pisemnej Pracę dyplomową student wykonuje pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego (opiekuna pracy) posiadającego tytuł profesora, stopień naukowym doktora habilitowanego lub doktora. Tematy oraz opiekunów prac dyplomowych zatwierdza Dziekan po zasięgnięciu opinii Rady Wydziału. Oceny pracy dyplomowej dokonują niezależnie opiekun pracy oraz recenzent. Zasady powoływania recenzentów określa uchwała właściwej Rady Wydziału. W przypadku rozbieżności ocen opiekuna i recenzenta końcowa ocena pracy określana jest na posiedzeniu komisji egzaminu dyplomowego. Warunkiem rejestracji pracy jest zaliczenie wszystkich przewidzianych programem przedmiotów i praktyk oraz pozytywna ocena pracy dyplomowej przez jej opiekuna. Warunkiem ukończenia studiów jest złożenie egzaminu dyplomowego. Do egzaminu dyplomowego dopuszczony jest student, który zaliczył wszystkie przewidziane programem przedmioty i praktyki, zarejestrował pracę dyplomową, złożył wszystkie wymagane przez Dziekana dokumenty. Egzamin dyplomowy odbywa się przed 3-osobową Komisją powoływaną przez Dziekana zgodnie z wytycznymi Rady Wydziału. Komisji przewodniczy Dziekan lub osoba przez niego upoważniona. Egzamin dyplomowy obejmuje: prezentację pracy dyplomowej, dyskusję nad pracą, sprawdzenie poziomu wiedzy z zakresu kierunku kształcenia. Zakres egzaminu dyplomowego jest określony w programie nauczania dla kierunku studiów i obejmuje treści ujęte w obowiązujących standardach kształcenia. (ostatni rok sstudiów kończący cykl wygasający - standardowy) Oceny egzaminu dyplomowego dokonuje Komisja na niejawnej części swego posiedzenia. Ocena egzaminu dyplomowego jest średnią arytmetyczną ze wszystkich ocen cząstkowych uzyskanych za prezentację pracy i odpowiedzi na wszystkie postawione pytania. Oceny cząstkowe ustalają zadający pytania. W dyplomie ukończenia studiów podaje się końcową ocenę studiów, obliczoną na podstawie średniej oceny ze studiów, oceny pracy, będącej średnią arytmetyczną ocen pracy wystawionych przez opiekuna i recenzenta, oceny egzaminu dyplomowego, ustalonej przez Komisję. Egzamin dyplomowy złożony z wynikiem co najmniej dostatecznym jest aktem kończącym studia wyższe w PWSZ w Ciechanowie.

Poddane oglądowi karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwoliły na stwierdzenie, że są one prowadzone poprawnie. W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządza się je poprawnie.

Studenci, obecni na spotkaniu z ZO, stwierdzili, że efekty kształcenia są sprawdzane na poszczególnych jego etapach. Wskazali zaliczenia i egzaminy jako momenty, w których kolejne etapy kształcenia są przez system oceny sprawdzane.

Stwierdza się, że wymagania są wystandaryzowane w zakresie wszystkich kategorii efektów kształcenia poprzez wskazanie wymagań dotyczących zaliczenia przedmiotu. Z punktu widzenia studentów kierunku wymagania dotyczące oceny są odpowiednio wystandaryzowane.

Raport samooceny (s. 18-19) podaje, że największy odsiew miał miejsce w roku akademickim 2010/2011, kiedy skreślono 12 studentów stacjonarnych i 33 niestacjonarnych, w tym z powodu rezygnacji ze studiów na pierwszym roku – 5 stacjonarnych i 17 niestacjonarnych oraz z powodu niezaliczenia semestru/ roku akademickiego 7 stacjonarnych i 16 studentów niestacjonarnych. W kolejnych latach dominowały skreślenia z powodu niezaliczenia semestru/ roku akademickiego: 14 stacjonarnych i 9 niestacjonarnych oraz 13 stacjonarnych i 3 niestacjonarnych. Uczelnia jako przyczynę wskazuje na słabe przygotowanie kandydatów oraz brak skutecznego systemu selekcji podczas procesu rekrutacji, na co składa się również system finansowania uczelni, który zachęca do utrzymywania dużej liczby studentów. Przyczyny i skala odsiewu nie budzą wątpliwości z punktu widzenia prawidłowego i równego traktowania wszystkich studentów.

Praktyka zawodowa jest integralną częścią procesu kształcenia, a łączny jej wymiar wynosi 10 tygodni. Do ogólnych celów praktyki zawodowej zalicza się: przygotowanie do praktycznego

wykonywania zawodu, poznanie zakładów pracy oraz zaznajomienie się z różnymi stanowiskami pracy, zdobywanie doświadczeń w samodzielnym i zespołowym wykonywaniu obowiązków zawodowych - wdrażanie do kreatywności zawodowej, poznawanie środowiska zawodowego, radzenie sobie w trudnych sytuacjach oraz rozwiązywanie realnych problemów i konfliktów zawodowych, kształtowanie wysokiej kultury zawodowej i organizacji pracy, odpowiadającej współczesnym tendencjom w gospodarce, administracji, nauce i kulturze, praktyczna weryfikacja wiedzy merytorycznej i umiejętności zawodowych zdobytych w uczelni, uświadamianie znaczenia twórczej i poszukującej postawy w procesie edukacyjnym oraz wzmacnianie motywacji do pracy zawodowej poprzez doskonalenie kompetencji zawodowych i osobistych. Na kierunku „ekonomia” obowiązują trzy rodzaje praktyki zawodowej: wprowadzająca – praktyka wakacyjna, właściwa – praktyka wakacyjna, dyplomowa - praktyka śródsemestralna. Praktyka zawodowa I stopnia zwana wprowadzającą (wakacyjna) przypada po II semestrze studiów (po I roku) i trwa 4 tygodnie. Celem tego rodzaju praktyki jest poznanie środowiska zawodowego, organizacji jednostki jako całości i struktur jej towarzyszących, jej zadań i obowiązków, organizacji pracy, poznania systemu i form rachunkowości. Praktykę zalicza i wpisuje ocenę do indeksu Pełnomocnik ds. praktyk zawodowych na podstawie: opinii opiekuna praktyki ze strony zakładu, opinii opiekuna dydaktycznego praktyk zawodowych, własnej obserwacji zaangażowania studenta, przedłożonej dokumentacji w szczególności dziennika praktyk. Praktyka podlega zaliczeniu na ocenę poprzez wpis do indeksu. Praktyka zawodowa II stopnia zwana praktyką właściwą (wakacyjną) obowiązuje po IV semestrze studiów (po II roku) i trwa 4 tygodnie. Celem tego rodzaju praktyki jest poznanie szczegółowych metod zarządzania i stylów kierowania jednostką, metod organizacji pracy i jej oceny, stanowisk pracy, polityki rachunkowości oraz praktycznego jej wykorzystania (ewidencji księgowej, rachunku kosztów i przychodów, sprawozdawczości). Poznanie struktury administracji publicznej. Doskonalenie umiejętności organizacji pracy własnej, efektywnego zarządzania czasem, sumienności, odpowiedzialności za powierzone zadania. Praktykę II stopnia zalicza i wpisuje ocenę do indeksu Pełnomocnik ds. praktyk zawodowych na podstawie tych samych opinii i dokumentów co w przypadku praktyki I stopnia. Praktyka dyplomowa (śródsemestralna) jest integralną częścią praktyki właściwej, przypada po V semestrze studiów i trwa 2 tygodnie. Celem tego rodzaju praktyki jest przede wszystkim zebranie materiałów do pracy dyplomowej. Praktykę zalicza i wpisuje ocenę do indeksu Dziekan lub osoba przez niego upoważniona w terminie do 30 kwietnia na tej samej podstawie co powyższe rodzaje praktyk i ponadto na podstawie zebranych materiałów do pracy dyplomowej.

Informacja na temat stosowanego systemu oceny dostępna jest w Karcie przedmiotu.

System oceny efektów kształcenia jest w pełni dostępny, studenci wiedzą, gdzie szukać informacji na jego temat. Obecni na spotkaniu z ZO studenci kierunku określili informację w tym względzie jako właściwą i w pełni satysfakcjonującą.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

2.4)

Ze względu na brak w dokumentacji załącznika nr 1.2.6 Biuro Karier, opis i ocena procesu monitorowania karier absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystania uzyskanych wyników w procesie kształcenia zostaną przeprowadzone wyłącznie na podstawie informacji uzyskanych podczas wizytacji, w rozmowie z przedstawicielem tego działu oraz udostępnionych podczas wizytacji dokumentów. Biuro Karier PWSZ w Ciechanowie funkcjonuje w ramach Działu Kształcenia i Spraw Studenckich od 2-3 lat. Od tego czasu prowadzone są działania dotyczące monitoringu losów absolwentów w skali całej Uczelni. Zarządzeniem nr 4/2012 Rektora PWSZ w Ciechanowie z dnia 7 lutego 2012 r. wprowadzono „Procedurę monitorowania karier zawodowych absolwentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie”. Stanowiąca załącznik nr 1 do Rozporządzenia procedura określa cel procesu (uzyskanie informacji na temat aktualnej sytuacji

zawodowej absolwentów na rynku pracy, ich opinii na temat przydatności wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie kształcenia oraz informacji na temat dalszych planów edukacyjnych i zawodowych absolwentów PWSZ w Ciechanowie); metodę monitoringu (badania ankietowe on-line w pierwszym, trzecim i piątym roku po ukończeniu studiów), przebieg monitoringu, opis badań oraz zasady opracowania zebranych danych empirycznych. Załącznik nr 2 to formularz adresowy dla absolwenta PWSZ w Ciechanowie. 27 marca 2013 roku wydano Zarządzenie nr 10/2013 Rektora PWSZ w Ciechanowie w sprawie: zasad monitorowania losów absolwentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie i zasad badania opinii pracodawców. Poszczególne załączniki do tego rozporządzenia określają tryb postępowania i wzór kwestionariusza ankiety monitorowania kariery zawodowej absolwenta oraz tryb postępowania i wzór kwestionariusza ankiety badającej opinie pracodawców na temat absolwentów PWSZ w Ciechanowie. W kwestionariuszu dla pracodawców zawarto m.in. pytania dotyczące: wielkości przedsiębiorstwa zatrudniającego absolwenta, poziomu posiadanej przez absolwentów wiedzy teoretycznej, ocena ich umiejętności praktycznych i kompetencji.

W rozmowie z przedstawicielem Biura Karier uzyskano informacje, iż absolwent Uczelni w momencie zakończenia studiów proszony jest o pozostawieniu swoich danych w dziekanacie, co czyni ok. 18-20% absolwentów. Obecnie nie można stwierdzić, iż badanie opinii absolwentów ma wpływ na modyfikację procesu kształcenia ponieważ pierwsze wyniki badań pojawiły się dopiero w czerwcu i wrześniu roku 2013, po otrzymaniu odpowiedzi absolwentów na podstawie kwestionariusza ankiety rozesłanej metodą on-line. Wyniki badania z września 2013 roku nie spełniły do końca oczekiwań ponieważ w sumie odpowiedziało ok. 100 osób (najwięcej z kierunku *pielęgniarstwo*) natomiast z kierunku *ekonomia* – 32 osoby (w tym 1 student niestacjonarny). Badanie po 3 latach od ukończenia studiów nie było (ze względów oczywistych) jeszcze przeprowadzane.

Pierwsze badanie wśród pracodawców zostało przeprowadzone w listopadzie 2013 roku. Warto podkreślić, że poprzedził je list Rektora do 22 firm i instytucji zawierający prośbę o udzielenie odpowiedzi. Z wyników badania wyraźnie wynika, że pracodawcom bardzo zależy na kształtowaniu kompetencji społecznych i umiejętności typu: znajomość języków obcych, umiejętność samooceny, praca w zespole i umiejętności negocjacyjne. Planowane jest rozsyłanie kwestionariusza drogą e-mailową do tych samych podmiotów co dwa lata do 30 kwietnia.

Podczas rozmowy podkreślano, że Uczelnia niezależnie od wymagań ustawowych) prowadzi własne działania zmierzające do zacieśnienia i utrzymywania relacji z praktyką gospodarczą i innymi interesariuszami zewnętrznymi. Przykładem są prowadzone od 14 lat coroczne spotkania społeczne ze starostami 11 powiatów i dyrektorami szkół ponadgimnazjalnych (np. kontakty ze szkołami w Mławie owocują zwiększonym zainteresowaniem kandydatów kierunkiem *elektronika i komunikacja*). Spotkania społeczne odbywają się w siedzibie Uczelni (spotkanie z 2013 r., protokół) ale również organizowane są wyjazdy Rektora i Kanclerza do okolicznych miejscowości. W grudniu 2013 r. Uczelnia brała udział w Akademickich Targach Pracy, w których uczestniczyli przedstawiciele banków oraz rozwijająca się firma informatyczna, która zorganizowała wśród studentów konkurs na opracowanie aplikacji komputerowych. Nagrodą były telebimy usytuowane w siedzibie Uczelni. Zdaniem przedstawiciela Biura Karier okoliczny rynek pracy dla absolwentów kierunku *ekonomia* jest dość 'przyjazny' w sensie liczby oferowanych miejsc pracy i ich atrakcyjności:

W trakcie rozmowy stwierdzono, że jedną z najważniejszych przyczyn przejścia kierunku *ekonomia* na profil praktyczny były doświadczenia współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. I tak np. studenci z kierunku *ekonomia* pracują nad projektami (w ramach pracy dyplomowej) nt. zmian w urzędach administracji samorządowej.

Warto podkreślić, że od kilku lat przeprowadzana jest corocznie ankieta wśród kandydatów na studia. W roku 2013 odpowiedzi udzieliło 19-20% przyszłych studentów stacjonarnych: pochodzą przeważnie z miejscowości wiejskich, największym zainteresowaniem cieszy się kierunek *ekonomia* oraz *pielęgniarstwo*, zainteresowanie Uczelnią wynika przede wszystkim z wiedzy z internetu lecz również jest efektem spotkań z przedstawicielami PWSZ w Ciechanowie (między

styczniem a Wielkanocą roku 2014 przedstawiciele Uczelni odwiedzili ponad 60 okolicznych szkół średnich); kryteria wyboru Uczelni dla kandydatów to przede wszystkim bliskość, zakres oferowanych kierunków, dobra opinia absolwentów oraz dobra kadra dydaktyczno-naukowa.

Zdaniem ZO opracowane procedury oraz podjęte i planowane działania zasługują na ocenę pozytywną.

W dokonanej w roku 2011 ocenie jakości kształcenia PKA zaznaczała, że wiele oferowanych przedmiotów bliższe są kierunkowi *finanse i rachunkowość*. Większość z tych przedmiotów została zachowana w programie kształcenia profilu praktycznego co władze wydziału tłumaczą prowadzeniem specjalności na które oczekuje rynek pracy. Zespół oceniający uważa iż należy wprowadzić jako dyscyplinę dodatkową, w której osadzono efekty kształcenia, dyscyplinę *finanse* ale jednocześnie należy zachować właściwe proporcje między oferowanymi treściami z zakresu dyscypliny *ekonomia* i *finanse* dla kierunku *ekonomia*.

Opracowano zasady dyplomowania dostosowując się do uwag PKA.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Prace etapowe były zgodne z zakresem treści kształcenia ujętych w sylabusach.

- egzamin dyplomowy prowadzony jest zgodnie z zasadami Regulaminu Studiów (par 25) i obejmuje po jednym z pytań z dwóch list: listy 18 zagadnień (kierunkowych) i listy 14/15 pytań dla poszczególnych specjalności oraz pytanie związane z pracą;
- analiza struktury ocen na dyplomie oraz ocen z pracy dyplomowej na studiach stacjonarnych za rok akad. 2012/2013 (69 absolwentów) wskazuje, że w obu kategoriach stopni oceny są zróżnicowane (od 3,5 do 5,0 oraz od 3,0 do 5,0) a ich średnia arytmetyczna wynosi odpowiednio 4,06 oraz 4,44. Nie występuje zatem tendencja do zawyżania ocen;
- analiza struktury ocen na dyplomie oraz ocen z pracy dyplomowej na studiach niestacjonarnych za rok akad. 2012/2013 (31 absolwentów) wskazuje, że w obu kategoriach stopni oceny są zróżnicowane (od 3,5 do 5,0 oraz od 3,0 do 5,0) a ich średnia arytmetyczna wynosi odpowiednio 4,11 oraz 4,22. Nie występuje zatem tendencja do zawyżania ocen;
- lista tytułów prac licencjackich za rok akad. 2012/2013 na studiach stacjonarnych (69) i niestacjonarnych (31) świadczy zasadniczo o zgodności problematyki prac z zakresem ocenianego kierunku *ekonomia*; wskazać można jedynie na 4 prace (studia stacjonarne) oraz 2 prace (studia niestacjonarne), które są zbliżone bardziej do zakresu kierunku *finanse i rachunkowość*;
- poziom prac jest generalnie dobry;

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1)

Zakładane efekty kształcenia odnoszące się do kierunku *ekonomia* są zgodne z wymaganiami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku (profil praktyczny i ogólnoakademicki) oraz standardami kształcenia. Efekty kształcenia kierunku o profilu praktycznym (I rok) uwzględniają oczekiwania pracodawców, których metody rozpoznawania należy ocenić pozytywnie w kontekście prowadzonych form współpracy z interesariuszami zewnętrznymi.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia są spójne. W przypadku profilu praktycznego stopień uwzględniania wymagań rynku pracy oraz zakres wpływu przedstawicieli pracodawców w proces formułowania efektów kształcenia należy ocenić pozytywnie – jako zaawansowany. Rola absolwentów w tym względzie będzie rosła pod warunkiem czynnego udziału w prowadzonych badaniach ich losów na rynku pracy. Ocena możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia oraz praktyk zawodowych jest pozytywna.

Sposób publikowania opisu założonych efektów kształcenia jest zadowalający: Karty przedmiotów/ Sylabusy są obowiązkowo przedkładane studentom przez nauczycieli danego przedmiotu oraz są również dostępne on-line na platformie Moodle.

2.2)

Efekty kształcenia programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

2.3)

Biorąc pod uwagę zarówno układ Kart przedmiotów/ Sylabusów opracowanych dla profilu praktycznego oraz ogólnoakademickiego a także Kart przedmiotów obowiązujących dla kształcenia zgodnie ze standardami kierunku *ekonomia*, można stwierdzić, że zakładany system oceny efektów kształcenia i możliwości ich weryfikacji jest przejrzysty.

Stwierdza się, że wymagania są wystandaryzowane w zakresie wszystkich kategorii efektów kształcenia również w procesie dyplomowania.

2.4)

Przyczyny i skala odsiewu są typowe dla współczesnych warunków funkcjonowania uczelni i nie budzą w tym względzie zastrzeżeń ZO

Stopień dostępności stosowanego systemu oceny jest satysfakcjonujący –, matryca efektów kształcenia jest dostępna on-line.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Przedstawiony program kształcenia na studiach licencjackich stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia na profilu ogólnoakademickim wskazuje, że możliwa jest realizacja wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Efekty kierunkowe są wspierane treściami kształcenia następujących grup przedmiotów: przedmioty kształcenia ogólnego w wymiarze 379 g. na studiach stacjonarnych oraz 194 g. na niestacjonarnych; przedmioty podstawowe: w wymiarze 615 g. na studiach stacjonarnych oraz 440 g. na niestacjonarnych; przedmioty kierunkowe w wymiarze 670 g. na studiach stacjonarnych oraz 458 g. na niestacjonarnych oraz przedmioty specjalizacyjne w wymiarze zróżnicowanym zależnie od specjalności. Specjalność Finanse i Rachunkowość Przedsiębiorstw - 345 g. na stacjonarnych i 234 g. na niestacjonarnych; Administracja Publiczna i Finanse Sektora Publicznego - 360 g. na stacjonarnych i 234 g. na niestacjonarnych; Bankowość i Rynek Finansowy - 345 g. na stacjonarnych i 218 g. na niestacjonarnych; Zarządzanie i Finanse w Przedsiębiorstwie - 345 g. na stacjonarnych i 222 g. na niestacjonarnych. Ogólna liczba godzin (w zależności od specjalności) na studiach stacjonarnych wynosi od 2009 do 2024 a na niestacjonarnych od 1114 do 1326 co tworzy właściwe ramy dla realizacji efektów kształcenia. Studia trwają 6 semestrów. W ogólnej liczbie godzin przewidywany jest blok przedmiotów do wyboru dla wszystkich specjalności, który na studiach stacjonarnych obejmuje wymiar 945 g. Praktyka trwa 10 tygodni. Łączna liczba tych godzin nie obejmuje 10 tygodniowej praktyki.

Analiza Kart przedmiotów/Sylabusów wskazuje, że zostały one opracowane w formie ujednocionej i obejmują wszystkie elementy zgodnie z formalnymi wytycznymi KRR, w tym zwłaszcza cele kształcenia danego przedmiotu. Warto podkreślić, że lista podawanych pozycji literatury nie jest zbyt obszerna.

Obecnie kształcenie o profilu ogólnoakademickim na kierunku *ekonomia* jest prowadzone na II roku.

Kształcenie na roku III prowadzone jest zgodnie ze Standardami kształcenia przewidzianymi dla kierunku ekonomia. W Raporcie samooceny oraz zał. 5b (Standardy kształcenia poprzedzające profile kształcenia) podano wymiary godzinowe jedynie dla studiów stacjonarnych ale stwierdza się, że „Plan studiów niestacjonarnych dla standardów kształcenia poprzedzających profile kształcenia przewiduje taki sam zakres treści programowych, jak na studiach stacjonarnych. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie zapewnia studentom studiów niestacjonarnych ponad 60% ilości godzin programu studiów stacjonarnych” (Raport samooceny, s. 14). Wymiar godzin (studia stacjonarne) w podziale na przedmioty kształcenia ogólnego wynosi 379 g.; przedmioty podstawowe - 615 g.; przedmioty kierunkowe w wymiarze 670 g. oraz przedmioty specjalizacyjne w wymiarze 345 g. Łącznie – 2009 g. Stwierdza się, że wymiar poszczególnych przedmiotów kształcenia ogólnego, podstawowych oraz kierunkowych jest zgodny ze standardami. Wymiar praktyk zawodowych – 10 tygodni.

Analiza Kart przedmiotów wskazuje, że zostały one opracowane w formie ujednocionej i obejmują m.in.: cel przedmiotu, treści programowe (w formie od mniej do bardziej rozbudowanych), narzędzia dydaktyczne, literaturę podstawową i uzupełniającą oraz sposoby oceny w podziale na ocenę formującą (F) i podsumowującą (P). Warto podkreślić, że lista podawanych pozycji literatury również nie jest zbyt obszerna.

Raport samooceny stwierdza (s. 6), że wprowadzony od 2013/2014 profil praktyczny jest realizacją podstawowej idei, która przyświecała zmianie: „dostosowanie programów studiów do praktycznych wymagań rynku pracy oraz kształcenie studenta w indywidualnym procesie, wychodzącym naprzeciw jego zainteresowaniom zawodowym”. Oraz, że „Programy kształcenia zostały zmodyfikowane w taki sposób, aby umożliwić studentowi zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji nie tylko teoretycznych, ale również praktycznych. Programy zostały wzbogacone o przedmioty praktyczne realizowane w ramach porozumień zawartych z interesariuszami zewnętrznymi” (Raport samooceny s. 9).

Przedstawiony program licencyjnych stacjonarnych i niestacjonarnych studiów I stopnia na profilu praktycznym obejmuje 6 semestrów i nie budzi zastrzeżeń pod względem spójności efektów kształcenia, treści oraz wymiaru następujących grup przedmiotów: przedmioty kształcenia ogólnego w wymiarze 289 g. na studiach stacjonarnych oraz 175 g. na niestacjonarnych; przedmioty podstawowe: w wymiarze 540 g. na studiach stacjonarnych oraz 324 g. na niestacjonarnych; przedmioty kierunkowe w wymiarze 705 g. na studiach stacjonarnych oraz 423 g. na niestacjonarnych oraz przedmioty specjalizacyjne w wymiarze zróżnicowanym zależnie od specjalności. Specjalność Finanse i Rachunkowość Przedsiębiorstw - 360 g. na stacjonarnych i 216 g. na niestacjonarnych; Administracja Publiczna i Finanse Sektora Publicznego - 340 g. na stacjonarnych i 198 g. na niestacjonarnych; Bankowość i Rynek Finansowy - 330 g. na stacjonarnych i 198 g. na niestacjonarnych; Zarządzanie i Finanse w Przedsiębiorstwie - 315 g. na stacjonarnych i 189 g. na niestacjonarnych. Ogólna liczba godzin wynosi (w zależności od specjalności) na studiach stacjonarnych od 1845 do 1894 a na niestacjonarnych od 1111 do 1138. W ogólnej liczbie godzin przewidywany jest blok przedmiotów do wyboru dla wszystkich specjalności (łącznie z 12 tygodniową praktyką). Analizując przedmioty specjalizacyjne (lista od 7-9 przedmiotów w zależności od specjalności) można stwierdzić, że zostały one prawidłowo przyporządkowane do kierunkowych efektów kształcenia natomiast większość z nich (np. Rachunkowość małych firm w praktyce, Rachunkowość kosztów i rachunkowość zarządca, Postępowanie podatkowe w praktyce) jest zdecydowanie zorientowana na zakres dyscypliny finanse i stąd sugestia ZO wprowadzenia do charakterystyki profilu praktycznego – dyscypliny dodatkowej/ pomocniczej finanse. Analiza Kart przedmiotów/ Sylabusów wskazuje, że zostały one opracowane w formie ujednocionej i obejmują wszystkie elementy zgodnie z formalnymi wytycznymi KRK, w tym zwłaszcza cele kształcenia danego przedmiotu. Warto podkreślić, że lista podawanych pozycji literatury nie jest zbyt obszerna.

Przedstawiony plan studiów da I, II i III roku (a więc dla profilu ogólnoakademickiego, praktycznego i standardowego) nie budzi wątpliwości pod względem sekwencji poszczególnych przedmiotów: podczas pierwszych czterech semestrów (na obu trybach) realizowane są przedmioty

kształcenia ogólnego i podstawowego; kształcenia kierunkowego w semestrach od 3 do 6 natomiast specjalizacyjne – w semestrze 5 i 6. Obecnie kształcenie o profilu praktycznym jest prowadzone na I roku kierunku *ekonomia*.

Oceniając program kształcenia trzeba zauważyć, że struktura programu na profilu praktycznym została w stosunku do profilu ogólnoakademickiego zmodyfikowana poprzez zmniejszenie udziału przedmiotów podstawowych na korzyść przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych. Zwiększono również wymiar praktyk zawodowych do 12 tygodni. Zespół oceniający uważa iż należy wprowadzać więcej form zajęć odbywających się w warunkach zbliżonych do środowiska pracy. Spotkanie z kadrą pokazało iż nauczyciele akademicy dostrzegają konieczność większego upracticznienia zajęć.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

Zasady przyznawania punktów ECTS zostały ustalone w Regulaminie Studiów. I są zgodne ze standardami tj. 1 p. jest równoważny 25-30 godzin pracy studenta; w ramach semestru należy uzyskać 30 p. ECTS, w ramach toku studiów – 180 p. ECTS.

Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z podstawowymi wymaganiami w tym zakresie. Program kształcenia uporządkowany jest według grup przedmiotów kształcenia ogólnego, podstawowego oraz kierunkowego wspólnych dla wszystkich specjalności i trybów kształcenia oraz przedmiotów specjalizacyjnych – przeznaczonych dla danej specjalności. Przypisane poszczególnym przedmiotom p. ECTS odzwierciedlają trafnie nakład pracy studenta wymagany do zaliczenia danego przedmiotu oraz wskazują liczbę punktów przyznanych zajęciom prowadzonym przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego. Zajęcia do wyboru mają udział wyższy aniżeli 30 % ogółu punktów ECTS.

Studenci nie zgłosili uwag do obowiązującej punktacji ECTS: punkty odzwierciedlają według nich w sposób właściwy nakład pracy, jaki muszą włożyć do opanowania każdego z przedmiotów. Uczelnia i Jednostka monitorują opinię studentów w tym zakresie w ankiecie oceny nakładu pracy własnej, powiązanej z ankietą dotyczącą efektów kształcenia. To działanie ZO ocenia jednoznacznie pozytywnie.

Praktyki studenckie są obowiązkowe i są realizowane zgodnie z Regulaminem praktyk pt. Zasady realizacji praktyk zawodowych dla studentów Wydziału Inżynierii i Ekonomii PWSZ w Ciechanowie – dla kierunku *ekonomia*”. Łączny wymiar praktyk i termin ich realizacji jest zróżnicowany: dla profilu praktycznego wynosi 12 tygodni, jest to praktyka wakacyjna trwająca przez 6 tygodni co dwa lata. Profil ogólnoakademicki i kształcenie zgodnie ze standardami poprzedzającymi profile kształcenia – praktyka trwa 10 tygodni i jest podzielona na trzy rodzaje. Praktyka I stopnia - wprowadzająca praktyka wakacyjna przypada po I roku i trwa 4 tygodnie. Jej celem jest rozpoznanie środowiska zawodowego i organizacji danej jednostki jako całości. Praktyka zawodowa II stopnia – praktyka właściwa (wprowadzająca) jest realizowana po II roku i trwa 4 tygodnie. Jej celem jest poznanie m.in. szczegółowych metod zarządzania i kierowania jednostką, polityki rachunkowości oraz jej praktycznego wykorzystania bądź poznanie struktury administracji publicznej. Na tym etapie chodzi o doskonalenie umiejętności pracy własnej studenta, odpowiedzialności i sumienności. Praktyka dyplomowa (śródssemestralna) przypada po V semestrze i trwa 2 tygodnie – celem jest zebranie materiałów do pracy dyplomowej. W Raporcie samooceny (s. 14-17) bardzo szczegółowo zostały opisane założone (praktyczne) cele kształcenia praktyki oraz zakres przedmiotowy praktyki w: jednostce organizacyjnej, urzędzie administracji publicznej, banku, biurze rachunkowym lub kancelarii doradztwa podatkowego oraz inne powinności studenta. W rozmowie z powołaną od marca 2014 roku Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk Zawodowych (funkcjonują również opiekunowie dydaktyczni praktyk), uzyskano informację, że dostępne w Raporcie samooceny wymogi realizacji praktyk dotyczą profilu ogólnoakademickiego i kształcenia zgodnie ze standardami poprzedzającymi profile kształcenia. Obowiązują Dzienniki Praktyk

(przeprowadzono analizę kilku), w których opisuje się przebieg praktyki, wypełnia Kartę Tygodniową (wykonywane obowiązki i zadania) oraz zawarta jest opinia i uwagi pracodawcy. Dziennik Praktyk podpisuje Pełnomocnik Rektora.

Analiza treści dotąd obowiązującej Karty przedmiotu/ Sylabusa „przedmiotu” Praktyki zawodowe zaświadcza, że zarówno cele kształcenia jak i macierz efektów kształcenia (w podziale na wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne), treści programowe, sposoby oceny oraz wskazanie na literaturę podawaną na bieżąco przez opiekuna i organizatora praktyki – zostały sformułowane trafnie i że treści eksponują znaczenie wymagań praktycznych.

Dobór miejsc odbywania praktyki należy ocenić pozytywnie. ZO otrzymał listę 15 firm, z którymi Uczelnia ma podpisane trwałe umowy: urzędy gminy, urzędy skarbowe, banki, biura rachunkowe, biuro doradztwa podatkowego in. Lista firm i instytucji jest niewątpliwie skorelowana z realizowanymi na kierunku specjalnościami i tym samym zapewnia realizację przewidzianych dla praktyk – oraz kierunkowych efektów kształcenia. Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk podkreśliła, że Uczelnia podpisuje również umowy „okazjonalne” z podmiotami wyszukаныmi przez studentów. Warto również podkreślić, że 9 podmiotów, z którymi Uczelnia podpisała w roku 2013 i 2014 „Porozumienia o współpracy”, i które dotyczą „programów dydaktycznych (dostosowania ich do profilu praktycznego) zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy i wymiany doświadczeń w zakresie kształcenia studentów” obejmuje również „umożliwienie organizacji praktyk studenckich” (par 3). Zgodnie z Regulaminem – studenci niestacjonarni aktywni zawodowo mogą się ubiegać o zwolnienie z praktyki, o ile ich praca jest zgodna z kierunkiem kształcenia. Zdaniem Pełnomocnik z tego rozwiązania korzysta ok. 80% studentów niestacjonarnych.

Na posiedzeniu Senatu w maju ma być dyskutowany Regulamin Praktyk dla profilu praktycznego. Proponuje się podział wymiaru 12 tygodni na dwie praktyki: po I i po II roku (ZO wyraża wątpliwości ponieważ kształcenie studentów na I roku niedługo się zakończy). Planuje się, że w Dzienniku Praktyk będą wpisywane efekty kształcenia dla praktyki.

Można stwierdzić, że program prowadzonych dotychczas praktyk zawodowych (profil ogólnoakademicki i kształcenie zgodnie ze standardami poprzedzającymi profile kształcenia) jest zadowalający w sensie jego spójności, wymiaru oraz doboru miejsc, w których praktyki się odbywają. Program ten jest zgodny z założonymi celami i efektami kształcenia. System kontroli i zaliczania praktyk umożliwia nabycie umiejętności praktycznych. Zawarte przez Uczelnię porozumienia z podmiotami rynku pracy należy ocenić pozytywnie.

Studenci oceniają pozytywnie nadzór dydaktyczno-wychowawczy i organizacyjno-nadzorczy nad przebiegiem praktyk studenckich na kierunku „ekonomia”.

Organizacja procesu kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych nie budzi większych zastrzeżeń. Na studiach stacjonarnych prowadzone zajęcia z danego przedmiotu nie przekraczają wymiaru 2 godzin. W przypadku wymiaru 15 godzinnego przedmiotu zajęcia są planowane co dwa tygodnie. Na studiach niestacjonarnych zajęcia są prowadzone w soboty i niedziele, zwykle w cyklu dwutygodniowym. Studenci mają przerwę obiadową w g. 12:40-13:15, pozostałe przerwy są 5-minutowe. Liczebność grup laboratoryjnych od 17 do 22 jest prawidłowa ze względu na liczbę stanowisk komputerowych jednakże zdaniem ZO przyjęcie jako max 35-osobowych grup ćwiczeniowych jest niewłaściwe ponieważ nie gwarantuje w pełni realizacji założonych efektów kształcenia, w tym zwłaszcza nabycia umiejętności i kompetencji społecznych. Okazuje się jednak, że max liczebność tych grup nie przekracza 22 osób. Natomiast jako zbyt liczne uznaje się grupy seminaryjne: aktualnie prowadzone są 3 seminaria 24-osobowe. W opinii ZO rozwiązanie to nie zapewnia realizacji odnośnych efektów kształcenia.

Jeśli chodzi o wymogi dotyczące profilu praktycznego, to z Raportu samooceny (s. 20) wynika, że planowane jest prowadzenie zajęć w środowisku pracy – chodzi o przedmiot Rachunkowość przedsiębiorstw w praktyce, który będzie realizowany z wykorzystaniem stanowisk komputerowych w jednostkach gospodarczych. Z rozmowy z Pełnomocnik Rektora ds. Praktyk Zawodowych wynika, że będą również realizowane zajęcia prowadzone przez praktyków (przedstawicieli firm i

instytucji, z którymi Uczelnia ma podpisane umowy w sprawie praktyk) oraz że planuje się prowadzenie także i innych zajęć w środowisku pracy np. w Urzędzie Skarbowym (ćwiczenia) przeznaczone dla studentów specjalności Administracja i finanse sektora publicznego.

Obecne formy prowadzenia zajęć studenci oceniają pozytywnie. Podkreślają ich zróżnicowanie, dodając, iż najlepiej oceniają zajęcia z modułu treści kierunkowych, które określają jako najbardziej praktyczne i przydatne w zdobyciu pracy.

Indywidualizacja procesu kształcenia (Raport samooceny, s. 20-21) polega na umożliwieniu studentom szczególnie uzdolnionym i wyróżniającym się dokonania doboru przedmiotów obowiązkowych, metod i form kształcenia wg 'indywidualnego planu studiów i programu nauczania' (SI). To rozwiązanie jest również dostępne dla studentów niepełnosprawnych. Drugą formą jest indywidualny tok studiów (ITS) – możliwość indywidualizacji harmonogramu realizacji programu studiów i terminarza tygodniowego zajęć.

Kwestię indywidualizacji toku studiów regulują właściwe przepisy Regulaminu Studiów (§ 9), który zakłada możliwość studiowania na tzw. studiach indywidualnych lub w ramach indywidualnego toku studiów (ITS).

Studia indywidualne polegają na odbywaniu studiów wg indywidualnego planu i programu nauczania i skierowany jest do szczególnie zdolnym i wyróżniającym się studentom, którzy osiągnęli wysoką średnią z toku studiów i chcą poszerzyć swoją ścieżkę kształcenia.

Indywidualny tok studiów to forma studiowania skierowana do studentów, którzy nie mogą regularnie uczestniczyć we wszystkich zajęciach ze względu na stan zdrowia, studiowanie innych kierunków studiów lub działalność w organach kolegialnych PWSZ. Umożliwia on studiowanie wg indywidualnego harmonogramu realizacji programu studiów i terminarza tygodniowego zajęć.

Oprócz możliwości stworzonych przez indywidualny plan studiów, warunki indywidualizacji studiów przez studentów z niepełnosprawnością polegają na właściwym dostosowaniu sposobu organizacji i realizacji procesu dydaktycznego, w tym warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności.

Studenci stworzone przez Uczelnię możliwości w zakresie indywidualizacji procesu kształcenia ocenili, na spotkaniu z ZO, jako właściwie skonstruowane i nie zgłosili żadnych uwag do ich funkcjonowania.

3.2)

Można stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość ponieważ układ poszczególnych grup przedmiotów (ich sekwencja) jest prawidłowy a każdy efekt kierunkowy jest wspierany kilkoma przedmiotami. Metody weryfikacji efektów kształcenia uwzględniają specyfikę przedmiotów i są dostosowane do celów kształcenia. Duże znaczenie przypisywane praktykom zawodowym (np. dobór instytucji, w których są realizowane) wzmacnia spójność tych efektów zwłaszcza w kontekście przejścia na praktyczny profil kształcenia.

Raport samooceny stwierdza (s. 10-11), „że w trakcie pierwszych czterech semestrów nauki realizowane są przede wszystkim przedmioty o charakterze ogólnym i kierunkowym. Dają one mocne podstawy do dalszego, specjalistycznego kształcenia. Na wyższych semestrach studiów te podstawowe treści są rozszerzane w obrębie przedmiotów związanych z daną specjalnością, w tym także bloków zajęć specjalizacyjnych o dużym stopniu szczegółowości” co tworzy spójną całość z efektami na poziomie kierunku a w konsekwencji i obszarze kształcenia.

Zalecenia formułowane w ocenie z 2011 w odniesieniu do zgodności tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów zostały w dużej części spełnione.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1)

Realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Czas trwania, dobór treści kształcenia i metod jest prawidłowy.

Program i wymiar praktyk zawodowych, termin ich realizacji oraz dobór miejsc, w których są realizowane nie wzbudza zastrzeżeń. Na wysoką ocenę zasługują działania władz zmierzające do zacieśnienia i utrzymania związków z pracodawcami w celu umożliwienia realizacji owych praktyk studentom.

Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z podstawowymi wymaganiami w tym zakresie.

Sekwencja poszczególnych grup przedmiotów jest właściwa.

Organizacja procesu kształcenia budzi wątpliwości jedynie w przypadku przyjętej zbyt dużej max liczby grup ćwiczeniowych (35 osób). Trzeba jednak podkreślić, że wg udostępnionej dokumentacji liczebność tych grup nie przekracza 22 osób. Natomiast dość wysoką liczebność stwierdza się wśród grup seminaryjnych: w roku akad. 2013/14 są 3 grupy 24-osobowe. Zdaniem ZO taka liczebność nie sprzyja realizacji założonych końcowych efektów kształcenia.

Indywidualizacja procesu kształcenia, z której mogą korzystać studenci wybitnie uzdolnieni oraz studenci niepełnosprawni zasługuje na ocenę pozytywną.

Realizowany program kształcenia w pełni umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

3.2)

Stwierdza się, że zakładane efekty kształcenia na poziomie kierunku i przedmiotów, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry gwarantuje zrealizowanie celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Efekty kształcenia na kierunku *ekonomia* zostały zdefiniowane przez Uczelnię w obszarze nauk społecznych; dziedzinie nauk ekonomicznych oraz dyscyplinie: ekonomia. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* wynosi łącznie 29, z czego 11 osób Uczelnia zadeklarowała do minimum kadrowego, jako osoby zatrudnione na podstawowym miejscu pracy i 18 osób zatrudnionych w różnych formach (umowa o pracę lub umowa zlecenia). Nie jest to liczba duża, jednak ponad 50% osób (17 na 29) posiada doświadczenie dydaktyczne oraz badawcze bądź praktyczne kwalifikujące ich do dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinach: ekonomia, nauki o zarządzaniu, finanse, ale reprezentowane są także i inne dyscypliny, jak np. prawo, teologia, nauki rolnicze, matematyka, nauki humanistyczne. Zespół oceniający PKA stwierdził, że zarówno liczba, jak i struktura kwalifikacji naukowych osób prowadzących zajęcia na Wydziale Inżynierii i Ekonomii PWSZ w Ciechanowie zapewnia realizację założonych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*. Można zatem stwierdzić, że Wydział Inżynierii i Ekonomii dysponuje wyodrębnioną kadrą, właściwą dla prowadzenia kierunku *ekonomia*.

4.2)

Analiza minimum kadrowego, zgodnie z § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131), przeprowadzona została na podstawie przepisów tego rozporządzenia.

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „ekonomia” powinno stanowić, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Do minimum kadrowego wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów (§ 13 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Wszystkim nauczycielom akademickim wskazanym przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku „ekonomia” na bieżący rok akademicki zaplanowano prowadzenie na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przewidzianym przepisami § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub stopień zawodowy magistra).

Dwóch nauczycieli akademickich złożyło oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego po terminie określonym w art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające posiadanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Umowy o pracę nauczycieli akademickich zgłoszonych przez Uczelnię do minimum kadrowego, obowiązują od co najmniej pięciu lat i zostały podpisane na czas nieokreślony, co pozwala uznać jego skład za stabilny.

Spośród 11 zgłoszonych osób dziewięć osób spełnia wymogi, aby można je było zaliczyć do minimum kadrowego na ocenianym kierunku. Dlatego też można stwierdzić, że spełnione są wymogi ilościowe dotyczące kształcenia na I stopniu studiów na kierunku *ekonomia*.

Do minimum kadrowego zaliczonych zostało: 3 pracowników ze stopniem doktora habilitowanego i dorobkiem naukowym w dyscyplinie ekonomia zatrudnionych w PWSZ w Ciechanowie na dodatkowym miejscu pracy, a także 6 pracowników ze stopniem naukowym doktora, z których cztery osoby pracują w PWSZ w Ciechanowie na podstawowym miejscu pracy, dwie zaś na dodatkowym miejscu pracy. Dwie osoby ze stopniem doktora posiadają zarówno stopnie naukowe nadane w dyscyplinie *ekonomia* jak i dorobek naukowy w dyscyplinie ekonomia. Pozostałe cztery osoby posiadają dorobek publikacyjny w dyscyplinie ekonomia. Osoby te osobiście prowadzą zajęcia na kierunku *ekonomia* w wymaganym wymiarze godzin.

Dorobek naukowy poszczególnych osób można scharakteryzować następująco:

- trzy osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego posiadają dorobek w zakresie *ekonomii*
- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *ekonomia* posiada dorobek w zakresie *ekonomii*;
- jedna osoba ze stopniem doktora w dyscyplinie *ekonomia* posiada dorobek naukowy w zakresie *ekonomii* i *finansów* oraz dorobek praktyczny;
- trzy osoby ze stopniem doktora w dyscyplinie nauki o zarządzaniu posiadają dorobek naukowy w dyscyplinach *nauki o zarządzaniu* i *ekonomia*;
- jedna osoba ze stopniem doktora w dziedzinie nauk rolniczych posiada dorobek naukowy w dyscyplinie *ekonomia*.

W PWSZ w Ciechanowie kierunek *ekonomia* jest obecnie prowadzony w trzech trybach: wg standardów kształcenia na III roku studiów, na profilu ogólnoakademickim na II roku studiów oraz na profilu praktycznym na I roku studiów. Z tego powodu Uczelnia musi spełnić wymogi kadrowe dotyczące kształcenia na profilu ogólnoakademickim. Dlatego też do minimum kadrowego nie mogą być zaliczone dwie osoby posiadające stopień zawodowy magistra. Osoby te posiadają doświadczenie praktyczne oraz dydaktyczne, a także publikacje naukowe bądź branżowe, dlatego

też w przyszłości po całkowitym przejściu na profil praktyczny, osoby te będą mogły zostać zaliczone do minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego reprezentują, poza *ekonomią*, następujące dyscypliny: *nauki o zarządzaniu* oraz *finanse*. Zespół rekomenduje dokonanie rewizji przyporządkowania efektów kształcenia zgodnie z ich określonym zakresem, oraz dorobkiem naukowym kadry stanowiącej minimum.

Zespół oceniający stwierdza, że z merytorycznego i formalnego punktu widzenia skład minimum kadrowego odpowiada założonym efektom kształcenia i spełnia warunki określone dla minimum kadrowego w stosownym rozporządzeniu MNiSZW.

Minimum kadrowe przypisane do kierunku *ekonomia* jest stabilne, większość osób zatrudniona jest w PWSZ w Ciechanowie od 2008 i 2009 roku.

Kryterium dotyczące relacji między liczbą nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów jest spełnione i wynosi 1:44.

Obsada zajęć dydaktycznych na kierunku *ekonomia* w PWSZ w Ciechanowie jest w większości przypadków prawidłowa. Oznacza to zgodność obszarów nauki, dziedzin i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich, a także ich doświadczenia zawodowe, ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Dotyczy to zarówno nauczycieli zaliczonych do minimum kadrowego jak i pozostałych. Zespół Oceniający zwrócił jednak uwagę na następujące odstępstwa od prawidłowości:

1. Znaczne obciążenie nauczycieli akademickich ze stopniem doktora zaliczanych do minimum kadrowego wieloma różnymi przedmiotami. Przeciętnie jeden nauczyciel akademicki ze stopniem doktora prowadzi osiem różnych przedmiotów w różnych formach (wykłady i ćwiczenia), z których nie wszystkie są powiązane tematycznie. Z jednej strony skutkuje to częstym powtarzaniem się tego samego wykładowcy prowadzącego coraz to nowe zajęcia dla tych samych studentów, z drugiej zaś pewnym rozproszeniem wykładowców prowadzących różne zajęcia.
2. Niewłaściwe obsadzenie niektórych przedmiotów, w których prowadzący nie posiadają doświadczenie publikacyjnego ani praktycznego. Dotyczyło to następujących przedmiotów: Polityka społeczna, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Finanse publiczne i rynki finansowe, Rynek pieniężny i kapitałowy, Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa, Metody wyceny projektów gospodarczych, Rynek nieruchomości i instytucje kredytu hipotecznego, Bankowość, Zarządzanie ryzykiem w banku, Operacje bankowe i usługi instytucji finansowych. Uwagi te dotyczyły w sumie czterech osób zaliczonych do minimum kadrowego. Dla przykładu jedna osoba posiadająca głównie dorobek w zakresie nauk o zarządzaniu i częściowo w ekonomii prowadzi zajęcia z następujących przedmiotów: Statystyka opisowa, Prognozowanie i symulacje, Międzynarodowe stosunki gospodarcze, Rynek nieruchomości i instytucje kredytu hipotecznego, Ekonometria, Seminarium licencjackie oraz Modelowanie gospodarcze. Zespół Oceniający zwrócił uwagę na konieczność dostosowania struktury prowadzonych zajęć do dorobku osób zatrudnionych w Uczelni. ZO PKA rozumie oszczędnościową politykę kadrową prowadzoną przez PWSZ w Ciechanowie, jednak zwraca uwagę na zapewnienie właściwej jakości kształcenia oraz realizacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, co w chwili obecnej może budzić wątpliwości. W odpowiedzi na powyższe uwagi sformułowane przez ZO podczas podsumowania wizytacji, Rektor PWSZ w Ciechanowie skierował do PKA pismo, w którym informuje o dokonanych zmianach w zakresie obsady zajęć na kierunku *ekonomia*, które obowiązywać będą od początku roku akademickiego 2014/15. Zmiany te mają charakter zasadniczy i odpowiadają kompetencjom kadry

przypisanej do ocenianego kierunku. W zakresie przedmiotów związanych z bankowością, w której uczelnia nie zatrudnia specjalisty, planowane jest zatrudnienie nowej osoby na umowę zlecenia. Zespół Oceniający zaakceptował proponowane zmiany.

Na kierunku *ekonomia* Uczelnia nie prowadzi zajęć na odległość.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Hospitowane zajęcia odbywały się zgodnie z planem. Prowadzący byli dobrze przygotowani do zajęć, wykorzystywali urządzenia wspomagające prowadzenie zajęć, takie jak projektory i komputery oraz oprogramowanie standardowe (MS Excel). Atmosfera na zajęciach była przyjazna i sprzyjała pracy.

4.3).

W Uczelni prowadzona jest oszczędnościowa polityka kadrowa, polegająca na zatrudnianiu w wymiarze pełnego etatu wyłącznie nauczycieli akademickich spełniających warunki minimum kadrowego kierunku i pozostałych wykładowców na umowy cywilno-prawne. Szczególnie istotne jest bardzo silne powiązanie zatrudnienia zarówno na umowę o pracę jak i na umowę cywilnoprawną z potrzebami dydaktycznymi Uczelni w okresie co najmniej dwóch lat od zgłoszenia zapotrzebowania na nowe zatrudnienie. Daje to z jednej strony stabilność kadry, z drugiej zaś skutkuje znacznym obciążeniem godzinowym pracowników zatrudnionych na stanowisku wykładowcy bądź starszego wykładowcy oraz niedostosowaniem struktury prowadzonych zajęć do posiadanych kwalifikacji. W odniesieniu do ocenianego kierunku *ekonomia* sytuacja przedstawia się jak następuje: zatrudnionych jest trzech nauczycieli akademickich na stanowisku profesora nadzwyczajnego dla których Uczelnia stanowi dodatkowe miejsce pracy oraz sześciu nauczycieli akademickich na stanowisku starszego wykładowcy, dla których Uczelnia stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy. W związku z przejściem na profil praktyczny do ocenianego kierunku przypisane zostały dwie osoby zatrudnione na stanowisku wykładowcy na podstawowym miejscu pracy.

Procedury dotyczące zasad zatrudniania nauczycieli akademickich w PWSZ w Ciechanowie zostały wprowadzone zarządzeniem Rektora PWSZ z dnia 27.09.2013 r., które uchyliło zarządzenie Rektora z dnia 15.09.2008 r. Zatrudnienie nauczyciela akademickiego w wymiarze czasu powyżej ½ etatu następuje w drodze konkursu otwartego. Z wnioskiem do Rektora o przeprowadzenie konkursu występuje Dziekan Wydziału. Wniosek ten musi być poparty symulacją związaną z realizacją pensum dydaktycznego na dwa przyszłe lata akademickie, zweryfikowaną przez Dział Kształcenia i Spraw Studenckich. Symulacja ta powinna uwzględniać potrzeby w obrębie całej Uczelni, wliczając w to przedmioty podstawowe i przedmioty kształcenia ogólnego. Ewentualny awans pracownika na wyższe stanowisko po uzyskaniu przez niego stopnia naukowego lub tytułu naukowego następuje również w drodze postępowania konkursowego.

W przypadku wymiaru czasu pracy niższego niż ½ etatu Dziekan Wydziału składa do Rektora wniosek z pozytywną opinią Rady Wydziału o zatrudnienie nauczyciela akademickiego na wskazane stanowisko. W przypadku zatrudniania nauczycieli akademickich na umowy cywilnoprawne Dziekan Wydziału kieruje do Rektora wnioskiem o zawarcie umów cywilnoprawnych na prowadzenie zajęć dydaktycznych po wyłonieniu ofert w konkursie, zgodnie z Zarządzeniem Rektora PWSZ w Ciechanowie w sprawie konkursu ofert na prowadzenie zajęć dydaktycznych w formie umów cywilnoprawnych.

Przedstawione procedury są wspierane dodatkowymi wewnętrznymi procedurami konkursowymi, związanymi z wymaganiami stawianymi kandydatowi na określone stanowisko. Kryteria konkursowe oraz termin rozstrzygnięcia są ogłaszane na stronie www Uczelni, tj. <http://www.pwszciechanow.edu.pl/>

Weryfikacja pracowników dydaktycznych następuje w drodze ankietyzacji zajęć przez studentów na podstawie anonimowej ankiety oraz hospitacji zajęć. Osobę hospitującą wyznacza Dziekan Wydziału Inżynierii i Ekonomii. Ocena hospitacji jest przedstawiona na ujednoliconych arkuszach hospitacji. Hospitujący ma obowiązek poinformować ocenianego pracownika o wynikach hospitacji i wskazać mocne i słabe strony prowadzonych zajęć, aby na tej podstawie wspólnie opracować sposób poprawy jakości zajęć. Zajęcia każdego nauczyciela akademickiego powinny być hospitowane przynajmniej raz na dwa lata. Dziekan Wydziału ma prawo zarządzenia hospitacji o charakterze interwencyjnym w dowolnym terminie.

Zarówno nauczycielom zatrudnionym w PWSZ w Ciechanowie jak i kandydatom na nauczycieli akademickich znane są zasady weryfikacji i zatrudniania w Uczelni.

System wsparcia rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej dotyczy pracowników zatrudnionych w PWSZ w Ciechanowie jako podstawowym miejscu pracy. Możliwości wsparcia dotyczą głównie: wyjazdów konferencyjnych, organizacji konferencji, publikacji monografii naukowych finansowanych przez Uczelnię, a także wyjazdów zagranicznych w ramach LPP Erasmus i Erasmus plus oraz poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych na różnego rodzaju kursach i szkoleniach.

Pracownicy zebrani na spotkaniu z ZO PKA wyrażali obawy co do tego, czy w przypadku zatrudnienia w PWSZ w Ciechanowie jako drugim miejscu pracy będą mieli możliwość dalszego korzystania z wsparcia. Efektywność tego wsparcia nie jest duża. W okresie 2008-2010 tylko jedna osoba na kierunku *ekonomia* uzyskała tytuł doktora nauk ekonomicznych, zaś w latach 2009-2013 żaden nauczyciel akademicki nie skorzystał z możliwości oferowanych przez program Erasmus.

Zebranie z pracownikami prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku odbyło się 26.04 Obecnych było 8 osób.

Przewodnicząca ZO przedstawiała cele wizytacji i kryteria oceny. W odpowiedzi na pytanie czy przejście z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny –jest szansą dla Uczelni oraz czy pracownicy współuczestniczyli w tej decyzji jedna osoba stwierdziła, że temat był dyskutowany na RW, ale generalnie jest to dobry pomysł. Jest to szansa dla szkolnictwa zawodowego, dla młodzieży ze środowiska lokalnego, która zwiększa swoje kompetencje na rynku pracy.

Kadra prowadząca zajęcia posiada zarówno doświadczenie akademickie jak i praktyczne. Studenci są zorientowani w teorii ale zajęcia praktyczne są bardzo potrzebne żeby rozwiązywać konkretne problemy. Dlatego też były organizowane warsztaty jak założyć własną firmę. Ponadto została przeprowadzona ankieta wśród pracodawców co do potrzeb lokalnego rynku pracy. Na 71 firm z regionu 9 ankiet było wypełnionych w sposób profesjonalny. Zajęcia terenowe w urzędach skarbowych już zaczynają działać. Na pytanie czy praktyka zawodowa nie jest ulokowana w planie studiów zbyt wcześnie (przed wyborem specjalności) odpowiedziano, że kiedyś była praktyka dwutygodniowa na III roku, ale nie udawało się zsynchronizować planu. Jednak należy nad tym dyskutować. Warto też organizować i synchronizować staże w firmach. Zwrócono także uwagę na to, że potrzeba więcej zajęć wspomaganych komputerowo, praktyki, warsztaty itp. oraz zajęć zwiększających kompetencje językowe.

Zwrócono uwagę na fakt, że wsparcie Uczelni jest wyraźne dla pracowników, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, dla osób zatrudnionych w dodatkowym miejscu pracy wsparcie jest istotnie mniejsze.

Nauczyciele akademicy wypowiedzieli się także na temat młodzieży studiującej w PWSZ w Ciechanowie. W ich opinii jest to skromna młodzież, która chce się uczyć. Są chętni do pracy w kole naukowym, przechodzą szkolenia i chcą uczestniczyć w konferencjach. W celu poprawienia jakości kształcenia potrzebne jest praktyczne zaangażowanie interesariuszy przy profilu praktycznym. Nabór na kierunek wykazuje tendencję wzrostową, pracownicy zachęcają młodzież ze szkół średnich i gimnazjów, organizują konkursy itp. Pracownicy analizują syntezę opinii dotyczącej ich pracy dokonanej na podstawie badania ankietowego wśród studentów.

Uwagi dotyczące poprzedniej wizytacji na ocenianym kierunku dokonanej w 2010 roku dotyczyły dwuetatowości pracowników zaliczonych do minimum kadrowego, niespełnienia minimum kadrowego i pojedynczych przypadków niewłaściwej obsady zajęć dydaktycznych, zwłaszcza prowadzenia wykładów przez osoby ze stopniem magistra. Skutkowało to warunkową oceną kształcenia na ocenianym kierunku. Uczelnia dokonała wymaganych zmian w wyniku czego uchwałą PKA pozytywnie oceniono kształcenie na kierunku *ekonomia*.

W chwili obecnej warunki dotyczące minimum kadrowego na kierunku *ekonomia* są spełnione, zaś obsada zajęć nie zawiera wcześniej sygnalizowanych mankamentów.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego (ocena:, w pełni,)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1)

Wydział Inżynierii i Ekonomii dysponuje wyodrębnioną kadrami, właściwą dla prowadzenia kierunku *ekonomia*. Liczba i struktura kwalifikacji naukowych wszystkich nauczycieli akademickich pozwala na osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia na I stopniu na kierunku *ekonomia*.

4.2)

Zespół oceniający stwierdził, że z merytorycznego i formalnego punktu widzenia skład minimum kadrowego odpowiada założonym efektom kształcenia. Minimum kadrowe tworzy 9 osób, w tym 3 samodzielnych nauczycieli akademickich, których dorobek mieści się w dyscyplinie *ekonomia*.

Zespół zwrócił uwagę na pewne niedostosowania dotyczące obsady zajęć dydaktycznych na kierunku *ekonomia*, jednak reakcja Władz Uczelni świadczy o dużej trosce związanej z ocenianym kierunkiem. ZO PKA zaakceptował proponowane zmiany.

4.3)

W Uczelni prowadzona jest oszczędnościowa polityka kadrowa, polegająca na zatrudnianiu w wymiarze pełnego etatu wyłącznie nauczycieli akademickich spełniających minimum kadrowe kierunku i pozostałych wykładowców na umowy cywilno-prawne. Szczególnie istotne jest bardzo silne powiązanie zatrudnienia zarówno na umowę o pracę jak i na umowę cywilnoprawną z potrzebami dydaktycznymi Uczelni. Procedury dotyczące zasad zatrudniania nauczycieli akademickich w PWSZ w Ciechanowie zostały wprowadzone zarządzeniem Rektora PWSZ z dnia 27.09.2013 r. Zatrudnienie nauczyciela akademickiego następuje w drodze konkursu otwartego. Kryteria konkursowe oraz termin rozstrzygnięcia są ogłaszane na stronie www Uczelni, tj. <http://www.pwszciechanow.edu.pl>. Weryfikacja pracowników dydaktycznych następuje w drodze ankietyzacji zajęć przez studentów oraz hospitacji zajęć. Zarówno nauczycielom zatrudnionym w PWSZ w Ciechanowie jak i kandydatom na nauczycieli akademickich znane są zasady weryfikacji i zatrudniania w Uczelni. System wsparcia rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej dotyczy głównie: wyjazdów konferencyjnych, organizacji konferencji, publikacji monografii naukowych, a także wyjazdów zagranicznych w ramach LPP Erasmus oraz poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych na różnego rodzaju kursach i szkoleniach.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Kompleks budynków, w których odbywają się zajęcia ze studentami wizytowanego kierunku studiów, mieszczące się przy ulicy Narutowicza 9, są własnością Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie.

Wydział Inżynierii i Ekonomii mieści się w nowo wybudowanym obiekcie przy ulicy Narutowicza 9 w Ciechanowie, co stwarza bardzo dobre warunki do studiowania. Zajęcia dydaktyczne na kierunku *ekonomia* są realizowane w nowoczesnym kompleksie budynków o ogólnej powierzchni około 1500 m². Studenci mogą korzystać z dobrze wyposażonych sal wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoriów komputerowych oraz sal sportowych. W budynku Wydziału Inżynierii i Ekonomii znajdują się cztery bardzo dobrze wyposażone laboratoria komputerowe. Zespół oceniający zwrócił uwagę, że laboratoria te są głównie wykorzystywane do nauczania przedmiotów informatycznych, natomiast w zbyt małym zakresie do nauczania przedmiotów ilościowych i innych przedmiotów ekonomicznych.

W każdej pracowni komputerowej jest zbudowana sieć LAN z szerokopasmowym łączem do Internetu w oparciu o DSL. Na terenie gmachu uczelnianego jest zapewniony dostęp bezprzewodowy do sieci dla wszystkich, którzy posiadają niezbędne dane uwierzytelniające. Sale wykładowe są wyposażone w urządzenia multimedialne pozwalające wykładowcom prowadzić wykłady metodami wykorzystującymi nowoczesne technologie informacyjne w tym w projekторы multimedialne, wizualizer. W Uczelni uruchomiona jest platforma Moodle do zdalnej komunikacji oraz wymiany danych ze studentami. W bieżącym roku akademickim wdrożony został zintegrowany system wspomagający zarządzanie i administrowanie Uczelnią. Na ukończeniu są także prace związane z uruchomieniem modułu Plagiat.

Biblioteka Uczelniana Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie jest dobrze zlokalizowana, jednak z punktu widzenia ocenianego kierunku jeszcze dość skromna. W całości dysponuje księgozbiorem z zakresu wszystkich prowadzonych kierunków studiów w ilości 32 tys. egzemplarzy. Księgozbiór dla kierunku *ekonomia* liczy 2,5 tys. egzemplarzy najnowszych wydawnictw książkowych, co stanowi 7,8% całości. Bibliotek prowadzi ponadto prenumeratę 9 czasopism fachowych w wersji papierowej.

Biblioteka pracuje w oparciu o system komputerowy PATRON. Zbiory są dostępne on-line. Każdy czytelnik może korzystać z funkcji całodobowego zamawiania wybranej literatury, posiada również możliwość elektronicznej prolongaty wypożyczeń. Z myślą o studentach i zwiększeniu możliwości dostępu do potrzebnej literatury biblioteka prowadzi wypożyczenia międzybiblioteczne korzystając z systemu KARO. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie bierze udział w programie Związku Banków Polskich pt. "Wiedza on-line". ZBP bezpłatnie udostępnia wszystkim studentom i nauczycielom akademickim elektroniczne wersje wiodących pism fachowych: "Miesięcznik Finansowy BANK", "Europejski Doradca Samorządowy", "Nowoczesny Bank Spółdzielczy", "Finansowanie Nieruchomości", "Kurier Finansowy".

Na stronie internetowej biblioteki www.pwszciechanow.edu.pl umieszczone ponadto są linki do następujących baz danych: *BAZEKON*, *EBOR*, *EKONOMIA ON-LINE*, *BANKOWOŚĆ*FINANSE*SAMORZĄD*, *e-FINANSE*, *EUROSTAT*, *FINANSE*, *D-FINANSE/WORTAL*, *STUDIA EKONOMICZNE*, *HANDEL WEWNĘTRZNY*, *GOSPODARKA NARODOWA*, *e-PUBLIKACJE NAUKI POLSKIEJ*, *Sejm ISAP* oraz *WIRTUALNA BIBLIOTEKA NAUKI*.

Dzięki zastosowanemu programowi PATRON dostęp do zbiorów biblioteki a także do innych bibliotek jest ułatwiony dla wszystkich studentów, w tym studentów niepełnosprawnych. Biblioteka dysponuje czytelnią z wolnym dostępem do półek oraz stanowiskami komputerowymi dającymi dostęp do Internetu.

W trakcie wizytacji kierownik biblioteki podkreślała dobry kontakt między biblioteką a wykładowcami, który skutkuje dobrą komunikacją, a w konsekwencji przekłada się na systematyczne zakupy najnowszych podręczników niezbędnych w dydaktyce. Zwrócono ponadto uwagę na ograniczoność środków finansowych na rozwój biblioteki, która jednak jest w części infrastrukturalnej dofinansowana przez instytucje samorządowe.

Baza dydaktyczna zapewnia realizację zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* w PWSZ w Ciechanowie.

Jednostka zapewnia studentom odpowiednią bazę dydaktyczną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Stan bazy studenci oceniają jako w pełni satysfakcjonujący.

Studenci, obecni na spotkaniu z ZO, nie zgłosili żadnych uwag ani propozycji dotyczących obecnego stanu infrastruktury.

Działalność Biblioteki: system wypożyczania książek, godziny otwarcia i obsługę, studenci kierunku oceniają jednoznacznie pozytywnie. Studenci pozytywnie ocenili również jakościowy i ilościowy stan księgozbioru: praktycznie nie zdarzają się sytuacje, w której w Bibliotece nie ma pozycji, jakich potrzebują. Jeśli w księgozborze pojawiają się braki, są one szybko uzupełniane.

Dobór instytucji, w których prowadzone są praktyki zawodowe do celów kształcenia i założonych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* jest prawidłowy. Wydział współpracuje z następującymi instytucjami: Urząd Gminy w Ciechanowie; Urząd Gminy w Płońsku; Urząd Gminy w Sońsku; Urząd Skarbowy w Ciechanowie; Urząd Skarbowy w Płońsku; Urząd Skarbowy w Pułtusku; Bank Spółdzielczy w Ciechanowie; Bank Spółdzielczy w Płońsku; Biuro Rachunkowe MultiRach w Ciechanowie; Biuro Rachunkowe Zbigniew Tyburski w Ciechanowie; Biuro Doradztwa Podatkowego w Działdowie; Firma Fin-Tax Usługi Finansowo- administracyjne w Płońsku; Money and More Kancelaria Podatkowa i Doradztwo Sp. z o.o.; Metalkunst Adrian Krzywkowski; Krajowy Ośrodek Mieszkalno- Rehabilitacyjny dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane (SM) w Dąbku (pow. mławski).

Studenci właściwie oceniają zarówno bazę instytucji, w jakich odbywają praktyki studenckie, jak również prawidłowość doboru miejsca odbywania praktyk. Należy zwrócić uwagę, że studenci sami znajdują instytucje, w których chcą odbywać praktyki, uczelnia pomaga im natomiast, jeśli zgłoszą taką potrzebę.

Infrastruktura PWSZ w Ciechanowie jest bardzo nowoczesna. Nakłady na jej utrzymanie obejmują bieżącą eksploatację i ewentualne remonty w przyszłości. Co roku przeznaczane są też środki na zakupy księgozbioru.

Budynek uczelni (w tym Biblioteka mieszcząca się na parterze) jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek ten posiada podjazdy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz jest wyposażony w windę. Studenci niepełnosprawni nie mają problemu z poruszaniem się po terenie uczelni. Biblioteka nie posiada specjalnych stanowisk dla studentów niedowidzących, jednak dostęp do księgozbioru on-line ułatwia studentom niepełnosprawnym poruszanie się w tej materii.

Nie było zaleceń

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego (ocena: w pełni,)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza dydaktyczna zapewnia realizację zakładanych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia* w PWSZ w Ciechanowie. Dobór instytucji, w których prowadzone są praktyki

zawodowe do celów kształcenia i założonych efektów kształcenia na kierunku ekonomia jest prawidłowy.

Z punktu widzenia studentów infrastruktura w stopniu pełnym zapewnia osiągnięcie efektów kształcenia na wizytowanym kierunku, jest też przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Kryterium 6 nie podlega ocenie. Jednak należy wskazać na fakt, że Uczelnia prowadzi badania naukowe, które znajdują swoje odbicie w procesie kształcenia. Badania dotyczą głównie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów, czego wynikiem są cztery zbiory publikacji wydane przez PWSZ w Ciechanowie. Słabością tych publikacji jest fakt recenzowania ich przez jedną osobę, będącą jednocześnie pracownikiem Uczelni.

Uczelnia dostarczyła także publikacje studentów, których spis znajduje się w załączniku 13 do raportu samooceny. Studenci są zainteresowani pracą w kołach naukowych, co skutkuje realizacją przez nich badań naukowych.

Udział studentów w badaniach naukowych, oprócz możliwości działania w studenckich kołach naukowych, jest możliwy dzięki inicjatywom nauczycieli akademickich i Uczelni, co należy ocenić jednoznacznie pozytywnie, wobec braku takiego obowiązku po stronie Uczelni.

Studenci kierunku mają możliwość udziału w wybranych projektach badawczych swoich nauczycieli jako odpowiedzialni za konkretne części pracy badawczej.

Obecni na spotkaniu z ZO studenci kierunku ocenili możliwości stwarzane w tym zakresie przez Jednostkę jako jednoznacznie pozytywne.

Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich;

Na skutek współpracy z władzami lokalnymi sfinansowano zakup sprzętu komputerowego

•

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Nie podlega ocenie.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zasady rekrutacji na studiach stacjonarnych przyjmują, że podstawą przyjęć jest konkurs świadectw dojrzałości (oceny z matematyki i języka obcego nowożytnego oraz wskazanego przez kandydata przedmiotu z zestawu: geografia, historia, wiedza o społeczeństwie). Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna może na wniosek kandydata osoby niepełnosprawnej, który nie uzyskał wystarczającej do przyjęcia na studia liczby punktów, może zdecydować o przyjęciu go poza limitem miejsc. Laureaci olimpiad stopnia centralnego przyjmowani są w pierwszej kolejności. Natomiast warunkiem przyjęcia na studia niestacjonarne jest złożenie wymaganych dokumentów.

Stwierdza się, że zasady rekrutacji są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans, nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów natomiast w przypadku osób

niepełnosprawnych odwołują się do zasady szczególnego uprzywilejowania co należy ocenić bardzo pozytywnie.

Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących jakiegokolwiek grupy. Podczas spotkania z ZO studenci wyrazili opinię, że system rekrutacji jest przejrzysty i poprawny, a cały proces uwzględnia zasadę równych szans.

Określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – obszarowych, kierunkowych i przedmiotowych oraz związanych z efektami kształcenia realizowanymi w trakcie praktyk zawodowych jest prawidłowe.

Informacje uzyskane podczas spotkania ZO ze studentami, a także analiza przedstawionych dokumentów, pozwalają stwierdzić, że na wizytowanym kierunku prawidłowo określono nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Studenci stwierdzili, że w chwili obecnej nie ma sytuacji, w którym dany przedmiot realizowany jest w wymiarze czasowym nieadekwatnym do ponoszonego przez nich nakładu pracy.

7.2)

System oceny studentów (w tym: sposoby oceny podane w poszczególnych Kartach przedmiotu/ Sylabusach; formularze oceny prac dyplomowych, procedura egzaminu dyplomowego) można ocenić jako zorientowany na proces uczenia się; jest przejrzysty, zawiera standardowe wymagania, zapewnia obiektywizm ocen jednakże analiza wybranych prac etapowych nie do końca potwierdza prawidłowe funkcjonowanie tego systemu.

Studenci pozytywnie oceniają system oceny osiągnięć studentów, funkcjonujący w PWSZ w Ciechanowie. Skalę ocen obecni na spotkaniu określili jako przejrzystą i właściwie skonstruowaną. System zorientowany jest w sposób właściwy na proces uczenia się, co jest możliwe dzięki procesowi kształcenia na kierunku. Docenić należy przede wszystkim decyzję Jednostki, by przedmioty kierunkowe odbywały się w małych grupach zajęciowych: studenci podkreślili, że doceniają tę sytuację i korzyści płynące z niej dla uzyskania odpowiednich efektów kształcenia. Wymagania obowiązujące na zaliczeniach i podczas egzaminów są podawane do informacji studentów z odpowiednim wyprzedzeniem. Obecni na spotkaniu z ZO ocenili informację w tym zakresie jako pełną, przejrzystą i właściwą. Studenci na początku każdego semestru poznają formę zaliczenia przedmiotów i wymagania ich dotyczące. Wymagania te są konsekwentnie realizowane podczas procesu kształcenia. Egzaminy sprawdzają nie tylko wiedzę, ale wszystkie efekty kształcenia, również w kategoriach umiejętności i kompetencji społecznych oraz umożliwiają ich weryfikację.

Studenci znają swoje prawa w zakresie poprawiania egzaminów oraz egzaminu komisyjnego.

Z przedstawionych dokumentów, a także opinii studentów wynika, że system oceny osiągnięć studentów posiada standardowe wymagania, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen.

7.3)

Działania Uczelni i Jednostki w zakresie wymiany międzynarodowej należy ocenić pozytywnie. Należy jednak stwierdzić, że wciąż istnieje przestrzeń, by je udoskonalić. Sugeruje się przede wszystkim podjęcie starań na rzecz zwiększenia liczby studentów, uczestniczących w wymianie międzynarodowej.

Mobilność studentów wizytowanego kierunku jest możliwa głównie dzięki uczestnictwu Uczelni w programie wymiany Erasmus. Z programu Erasmus w zeszłym roku akademickim skorzystało jedynie 3 studentów.

Przedstawione przez pracownika administracji zajmującego się programem Erasmus: rekrutację do programu, opiekę nad studentami uczestniczącymi w wymianie, a także politykę informacyjną dotyczącą programu należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. W komisji rekrutacyjnej do programu Jednostka zapewniła miejsce przedstawicielowi studentów.

Podkreślić należy też, że na wizytowanym kierunku nie występuje zjawisko konieczności wyrównywania różnic programowych po powrocie z wymiany, co jest również bardzo pozytywne.

Na podstawie uzyskanych informacji należy stwierdzić, że przyczyny leżą najprawdopodobniej w trudnej sytuacji finansowej studentów, jak również pewnym braku samodzielności i obawach przed wyjazdem studiujących.

Uczelnia podejmuje działania w zakresie zwiększania umiejętności miękkich studentów: Biuro Karier organizuje odpowiednie szkolenia. Jednocześnie Uczelnia pomaga wyjeżdżającym studentom znaleźć zakwaterowanie w mieście uczelni partnerskiej. Takie działania należy uznać za jednoznacznie pozytywne.

Uczelnia ma podpisane umowy z 6 instytucjami z innych krajów, w tym: Universitat de Illes Balears w Palma de Mallorca, Vysoka Skola Technika a Ekonomika w Czeskich Budziejowicach, Kilis Aralik w Turcji, Bourgas Univeristy i Marijampole Kolegija na Litwie. Z trzema spośród dotychczasowych partnerów PWZS w Ciechanowie podpisała także umowy w ramach nowego programu Erasmus plus. Stwarza to możliwości zarówno odbywania zajęć dydaktycznych i praktyk zawodowych w ramach mobilności studenckiej jak i wymianie pracowników naukowo-dydaktycznych. Z możliwości tej pracownicy nie korzystają w ogóle, zaś studenci w bardzo niewielkim stopniu. Jako przyczyny tego faktu wskazuje się: niskie wsparcie finansowe w ramach programu, brak kompetencji językowych oraz brak pewności siebie wśród studentów. Jest to w chwili obecnej wyraźnie słaba strona kształcenia na kierunku *ekonomia*.

W chwili obecnej, z punktu widzenia studentów, wpływ współpracy międzynarodowej na możliwość zakładanych efektów kształcenia jest niewielki. Wiąże się to z charakterystyką PWSZ jako uczelni lokalnej oraz niskim udziałem studentów i nauczycieli w programach wymiany.

7.4)

System opieki naukowej i dydaktycznej oceniany jest przez studentów wysoko. Prowadzący zajęcia są dostępni we właściwym wymiarze poza zajęciami dydaktycznymi, istnieje również możliwość kontaktu telefonicznego i za pomocą poczty elektronicznej. Studenci podkreślają, że ich relacje z nauczycielami układają się bardzo dobrze: doceniają to, iż zawsze mogą liczyć na ich życzliwość i pomoc. Jednocześnie podkreślają wysokie kwalifikacje kadry uczącej na wizytowanym kierunku.

Dobór promotorów i tematów prac dyplomowych przebiega w sposób właściwy, z uwzględnieniem potrzeb i uwag studentów. Studenci doceniają indywidualne podejście wykładowców oraz możliwość wpływu na formę zajęć i wybór konkretnych obszarów zainteresowań. Część studentów na spotkaniu z ZO zgłosiła problemu braku możliwości wyboru promotorów, większość studentów nie zgodziła się jednak z tym zdaniem, podobnie jak Władze Wydziału. Sugeruje się Władzom Wydziału konsultacje ze studentami w tym zakresie, tak by rozwiązać wątpliwości części studentów.

Przepływ informacji pomiędzy studentami a Jednostką należy uznać za właściwy. Komunikacja odbywa się w dużej mierze poprzez elektroniczne kanały informacyjne: stronę www i platformę moodle.

Obsługa administracyjna studentów wizytowanego kierunku jest przez nich oceniana bardzo wysoko: osoby pracujące w Dziekanacie studenci określają jako życzliwe i kompetentne.

Sylabusy zajęć są dostępne dla studentów, informacje w nich zawarte są z punktu widzenia procesu uczenia się właściwe i kompletne. Zalecane materiały dydaktyczne są przydatne do

realizowanych treści kształcenia. Ich przydatność pod względem celów i efektów kształcenia należy ocenić jako właściwą, gdyż to w głównej mierze na sylabusach studenci opierają swoją wiedzę o efektach kształcenia dla kierunku.

W chwili obecnej podstawowym mechanizmem motywującym studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia jest możliwość zdobycia stypendium Rektora dla najlepszych studentów kierunku. Jednocześnie ze wszech miar pozytywnie należy ocenić starania Uczelni wykraczające poza jej obowiązki względem studentów pierwszego stopnia: zapewnienie możliwości działalności w kole naukowym, zapraszanie do projektów badawczych i otwartość na dodatkowe zainteresowania studentów są przez studentów zauważone i oceniane jako bardzo pozytywne. Takie działania z pewnością są dodatkową motywacją dla studentów.

Jednostka przedstawiła dokumenty traktujące o podziale procentowym stypendiów na stypendia o charakterze socjalnym i naukowym. Spełniony jest ustawowy wymóg, określony w artyku 174 ust. 4, przyznania na stypendia rektora nie więcej niż 40% przeznaczonych na stypendia rektora, stypendia socjalne i zapomogi.

W PWSZ w Ciechanowie we właściwy sposób przebiega procedura przyznawania świadczeń pomocy materialnej. Uczelnia prowadzi system informowania studentów o decyzjach stypendialnych za pomocą decyzji administracyjnych. Decyzje te są skonstruowane i przekazywane w sposób właściwy.

Regulamin pomocy materialnej jest skonstruowany w sposób właściwy.

Studenci są w pełni zaznajomieni z obowiązującym w uczelni systemem pomocy materialnej. Pytani o źródło wiedzy, wskazali stronę internetową, na której znajdują potrzebne informacje.

Wydział wspiera rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów poprzez stworzenie właściwych warunków do funkcjonowania Samorządu Studentów. Przedstawiciele studentów wizytowanego kierunku zasiadają w Radzie Wydziału Inżynierii i Ekonomii i stanowią 20% składu Rady (zgodnie z art. 67 ust. 4 Ustawy). Jednoznacznie pozytywnie należy ocenić możliwości oferowane przez Uczelnię osobom działającym na rzecz społeczności studenckiej: w tym umożliwienie starania o indywidualny tok studiów osobom zasiadającym w organach kolegialnych. Współpracę pomiędzy Samorzędem a Władzami Uczelni i Jednostki ZO ocenia jako wzorową.

Na Wydziale prężnie działa Koło Naukowe Ekonomii, które organizuje wiele ciekawych projektów, w których uczestniczą również instytucje otoczenia gospodarczo – społecznego. Jednostka stwarza właściwe warunki do ich funkcjonowania.

Poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej należy ocenić jako zdecydowanie wysoki.

Sposób rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłoszonych przez studentów opiera się na indywidualnych konsultacjach z dziekan Wydziału oraz na działaniach podejmowanych przez Samorząd Studencki. Te możliwości należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO (obecnych było 30 studentów kierunku) wypowiedzieli się w sposób pochlebny o systemie opieki naukowej, materialnej i dydaktycznej. Podkreślają znakomity kontakt z nauczycielami i Władzami Wydziału. Wśród zalet studiowania na kierunku podają doskonałą atmosferę, osoby nauczycieli i możliwość własnego rozwoju. Większość zajęć dydaktycznych oceniają jako ciekawe, rozwijające i przydatne.

Jeśli chodzi o słabe strony procesu kształcenia, studenci stacjonarni wskazali na jeden aspekt, który, w ich ocenie, wymaga poprawy. Chodzi o nauczanie języków obcych. Pewna grupa studentów nie mogła uczestniczyć w zajęciach języka angielskiego, gdyż nie było już miejsc i została odgórnie przydzielona na zajęcia języka rosyjskiego. ZO zaleca Jednostce wyjaśnienie tej sytuacji.

Studenci studiów niestacjonarnych zwrócili uwagę na małą liczbę dostępnych specjalności – utworzono ich mniej, niż zapowiadano. Taka sytuacja była podyktowana mniejszym

zainteresowaniem studentów częścią specjalności i sytuacją ekonomiczną Uczelni. ZO zaleca Jednostce konsultacje ze studentami w tym zakresie, tak by w przyszłości móc w inny sposób (np poprzez ITS lub studia indywidualne) umożliwić studentom rozwijanie konkretnych zainteresowań.

Uczelnia i Jednostka z punktu widzenia studentów jako interesariuszy wewnętrznych zrealizowała w stopniu pełnym zalecenia z poprzedniej wizytacji, wprowadziła niezbędne działania naprawcze w obszarach wskazanych przez ZO PKA. Wprowadzone zmiany należy ocenić pozytywnie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Stwierdza się, że zasady rekrutacji są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans, nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów natomiast w przypadku osób niepełnosprawnych odwołują się do zasady szczególnego uprzywilejowania co należy ocenić bardzo pozytywnie. Zasady i procedury rekrutacji, jak i proces selekcji z punktu widzenia praw kandydatów skonstruowane są w sposób właściwy.

7.2)

System oceny studentów (w tym: sposoby oceny podane w poszczególnych Kartach przedmiotu/Sylabusach; formularze oceny prac dyplomowych, procedura egzaminu dyplomowego) można ocenić jako zorientowany na proces uczenia się; jest przejrzysty, zawiera standardowe wymagania, zapewnia obiektywizm ocen jednakże analiza wybranych prac etapowych nie do końca potwierdza prawidłowe funkcjonowanie tego systemu.

System oceny osiągnięć studentów skonstruowany jest w sposób właściwy, niebudzący żadnych zastrzeżeń.

7.3)

Uczelnia ma podpisane umowy z 6 instytucjami z innych krajów. Stwarza to możliwości zarówno odbywania zajęć dydaktycznych i praktyk zawodowych w ramach mobilności studenckiej jak i wymianie pracowników naukowo-dydaktycznych. Z możliwości tej pracownicy nie korzystają, zaś studenci w bardzo niewielkim stopniu. Jest to słaba strona kształcenia na kierunku *ekonomia*.

7.4)

Opieka nauczycieli akademickich nad studentami studiującymi w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym jest bardzo dobra. Informacje zawarte w sylabusach przedmiotów są kompletne i przydatne studentom w procesie uczenia się. Zalecane materiały dydaktyczne są aktualne i właściwe dla realizacji zakładanych efektów kształcenia. Większy nacisk należałoby położyć na samodzielność pracy studenta poprzez pisanie esejów i rozwiązywanie problemów. System opieki naukowej, materialnej i dydaktycznej skonstruowany jest w sposób właściwy i sprzyja odpowiedniemu rozwojowi studentów. ZO sugeruje Jednostce konsultacje w kwestiach szczegółowych, podniesionych przez studentów na spotkaniu.

Jednocześnie należy wyraźnie podkreślić, że starania Uczelni i Jednostki w zakresie systemu wsparcia studentów, wykraczają poza ich obowiązki wynikające z przepisów obowiązującego prawa, a niektóre z nich należy określić jako „dobre praktyki”, będące przykładami godnymi naśladowania.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia został wprowadzony na podstawie Uchwały Nr 18/IV/2012 Senatu PWSZ w Ciechanowie z dnia 7 listopada 2012 roku. System uwzględnia autonomię i specyfikę jednostek organizacyjnych Uczelni, prowadząc do wysokiej kultury jakości oraz obejmuje całą społeczność akademicką. Rektor sprawuje nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem systemu, który ma charakter ciągły i otwarty. Głównym celem systemu jest stymulowanie doskonalenia jakości kształcenia, a w szczególności: stałe monitorowanie, a w następstwie podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia jakości kształcenia w Uczelni, systematyczna i całościowa ocena efektów kształcenia, wspieranie innowacyjności w pracy dydaktycznej, tworzenie jednoznacznych procedur oceny organizacji i warunków kształcenia, zwiększenie mobilności studentów w kraju i za granicą, a tym samym zwiększenie szans absolwentów Uczelni na rynku pracy, informowanie społeczeństwa, a szczególnie kandydatów na studia, pracodawców oraz administrację państwową i samorządową o poziomie jakości kształcenia w Uczelni oraz o uzyskanych przez absolwentów kwalifikacjach, dbałość o atrakcyjność i konkurencyjność oferty edukacyjnej proponowanej przez Uczelnię. Zakres działania systemu obejmuje: ocenę jakości, przejrzystości i dostępności informacji na temat oferty kształcenia, ocenę jakości zajęć dydaktycznych i warunków ich prowadzenia, ocenę i monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich oraz możliwości i warunków ich rozwoju, ocenę mobilności studentów, ocenę działalności naukowej i badawczej poszczególnych wydziałów, ciągle monitorowanie i systematyczne doskonalenie programów kształcenia, okresową, systematyczną weryfikację założonych efektów kształcenia, monitorowanie warunków kształcenia i ich poprawianie, monitorowanie losów absolwentów uczelni, analizę i ocenę pracy Biura Karier, wdrażanie planów naprawczych za pomocą określonej procedury. Rektor powołuje swojego Pełnomocnika ds. Jakości Kształcenia, który wdraża i koordynuje system, przewodniczy Uczelnianej Komisji, każdego roku przygotowuje plany działań podnoszących jakość kształcenia, przygotowuje sprawozdanie z funkcjonowania systemu uwzględniające wnioski doskonalące system i jakość kształcenia, stale współpracuje z przewodniczącymi Wydziałowych Komisji. Powołana przez Rektora Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia planuje działania systemu z uwzględnieniem celów i strategii, opracowuje jednolite procedury postępowania diagnostycznego, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych kierunków studiów, ustala projekty zmian w funkcjonowaniu systemu i przedkłada je Rektorowi, ocenia wdrażanie systemu na wydziałach, ustala zasady gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji na temat jakości kształcenia. W skład Komisji wchodzi: Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia jako przewodniczący, dziekani wydziałów, przedstawiciel Uczelnianego Parlamentu Studentów, Kierownik Działu Kształcenia..

Zarządzanie jakością na kierunku ekonomia oparte jest o wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia. Struktura organizacyjna wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia PWSZ w Ciechanowie ma dwa szczeble: uczelniany i wydziałowy. Nie określono zadań dla Uczelnianego zespołu ds. oceny jakości kształcenia.

Na szczeblu wydziału funkcjonuje Wydziałowy System zapewnienia jakości kształcenia, nad którym nadzór sprawuje Dziekan. Symetrycznie do struktury uczelnianej w systemie wydziałowym funkcjonuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, która obejmuje dwa zespoły: Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. oceny Jakości Kształcenia. Na Wydziale powołany jest Pełnomocnik Dziekana ds. jakości Kształcenia, który koordynuje prace komisji i zespołów wchodzących w skład Komisji. Określone zostały zadania dla obu zespołów. Do zadań Wydziałowego zespołu ds. Zapewnienia jakości Kształcenia należy :

- 1) określanie celów i strategii zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziale
- 2) opracowywanie programów kształcenia oraz zmian w programach kształcenia zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 3) opracowanie metod podnoszenia jakości kadry dydaktycznej,

- 4) gromadzenie, analiza i wykorzystanie przy tworzeniu programów kształcenia opinii pracodawców,
- 5) opiniowanie poprawności przydziału zajęć dydaktycznych,
- 6) opracowanie kryteriów oceny działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne,
- 7) gromadzenie i publikowanie informacji na temat kształcenia prowadzonego na Wydziale,
- 8) coroczne opracowywanie, na bazie oceny jakości kształcenia, wskazówek i zaleceń do działań projakościowych.

Do zadań Wydziałowego Zespołu Oceny Jakości Działania należy w szczególności:

- 1) przeprowadzanie samooceny działań projakościowych prowadzonych na wydziale,
- 2) opracowanie przy współpracy z UKJK procedury ocen zajęć i nauczycieli akademickich przez studentów zgodnie z określonymi zasadami i przeprowadzanie odpowiednich ocen po każdym cyklu kształcenia, oraz przedstawianie szczegółowych wyników tych ocen dziekanowi,
- 3) podejmowanie działań w zakresie monitorowania losów absolwentów i formułowanie płynących z nich wniosków,
- 4) analizowanie zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,
- 5) monitorowanie prawidłowości oceniania studentów,
- 6) analizowanie prawidłowości stosowania systemu punktów ECTS,
- 7) analizowanie wymagań stawianych wobec prac dyplomowych i obowiązujących na egzaminach dyplomowych,
- 8) monitorowanie jakości prac dyplomowych, rzetelności ich oceniania oraz sposobu przeprowadzania egzaminów dyplomowych,
- 9) ocena obsługi dziekanatowej przez studentów,
- 10) dokonywanie corocznej oceny efektów kształcenia i przedstawianie jej przed zakończeniem roku akademickiego Dziekanowi oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Wizytacja i przeprowadzone podczas wizytacji spotkania z władzami wydziału, kadrami akademicką, studentami, zespołem ds. jakości kształcenia pozwalają stwierdzić, iż kierunek ekonomia jest objęty funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Na Wydziale Inżynierii i Ekonomii zostały wdrożone „Wydziałowe Procedury Zapewnienia Jakości”. Dokument pt. „Wydziałowe Procedury Zapewnienia Jakości” został przygotowany do wglądu podczas wizytacji. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na wizytowanym wydziale funkcjonuje i a na kierunku ekonomia w ramach systemu dokonywana jest :

a) Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia w ramach wdrażanych procedur zapewniania jakości jest dokonywana po zakończeniu egzaminacyjnej sesji letniej i zimowej. Za przeprowadzenie okresowej analizy weryfikacji uzyskanych efektów kształcenia odpowiadają: Kierownicy zakładów oraz nauczyciele akademicy. Każdy nauczyciel odpowiedzialny za moduł kształcenia (koordynator przedmiotu) jest zobowiązany w terminie 7 dni od zakończenia sesji egzaminacyjnej do złożenia Kierownikowi zakładu *Raportu nauczyciela z osiągnięcia efektów kształcenia*. Nauczyciele prowadzący zajęcia w ramach modułu kształcenia przekazują koordynatorowi przedmiotu informacje o osiągniętych efektach kształcenia oraz przekazują co najmniej 10% prac zaliczeniowych studentów. Zespół oceniający otrzymał te raporty cząstkowe do wglądu. Raport koordynatora przedmiotu zawiera informacje o tym, czy zakładane przedmiotowe efekty kształcenia zostały osiągnięte oraz propozycje ewentualnych zmian.

Kierownik zakładu na podstawie otrzymanych od nauczycieli odpowiedzialnych za moduły kształcenia raportów i po konsultacji z osobami wchodzącymi do minimum kadrowego dla kierunku składa do Dziekana wydziału w terminie 14 dni od zakończenia sesji egzaminacyjnej *Raport Kierownika zakładu z osiągnięcia efektów kształcenia na prowadzonym kierunku studiów*. Raport zawiera informacje czy zakładane efekty kształcenia zostały osiągnięte oraz propozycje zmian. System zakłada, iż Dziekan przedstawia raz w roku przed Radą Wydziału ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na wydziale.

Przegląd, analiza i ocena weryfikacji efektów kształcenia na poziomie przedmiotów ma na celu sprawdzenie:

1) zgodności zagadnień będących tematem egzaminu i prac kontrolnych z efektami kształcenia dla modułów kształcenia określonych w sylabusach,

2) stopnia osiągnięcia efektów kształcenia dla modułów kształcenia, poprzez:

- porównanie zagadnień prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych z nakładanymi efektami kształcenia,
- zbadanie adekwatności kryteriów oceny prac do efektów kształcenia,
- określenie poziomu osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia,
- zbadanie adekwatności ocen do poziomu osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.

W każdym semestrze analizie i ocenie jest poddawane co najmniej 10% przykładowych pisemnych prac zaliczeniowych, projektowych lub egzaminacyjnych na kierunku ekonomia. Analizy i oceny wybranych prac dokonują trzysobowe zespoły ds. oceny efektów kształcenia składające się z nauczycieli akademickich należących do minimum kadrowego (w tym Kierownika zakładu). Zespołom przewodniczą Kierownicy zakładów lub osoby przez nich wyznaczone. Z analizy i oceny weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych jest sporządzany *Protokół analizy i oceny weryfikacji efektów kształcenia*. Kierownicy zakładów omawiają wyniki analizy z pracownikami zakładu na zebraniu zakładowym, które powinno się odbyć nie później niż 30 dni po zakończeniu sesji egzaminacyjnej. W przypadku konieczności przeprowadzenia działań doskonalących, zalecenia są przekazywane osobom odpowiedzialnym za moduły kształcenia. Dokumentacja przeglądu, analizy i oceny weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych jest przechowywana przez Kierowników zakładów. Zebranie zakładowe dotyczące podsumowania wyników oceny weryfikacji efektów kształcenia są protokołowane, a protokół wraz z ewentualnymi zaleceniami określonymi przez Kierownika zakładu jest przekazywany Pełnomocnikowi Dziekana ds. Jakości Kształcenia. Zespół oceniający otrzymał do wglądu odpowiednią dokumentację w tym zakresie. Na kierunku ekonomia dokonuje się weryfikacji efektów kształcenia na poziomie przedmiotu zgodnie z opracowaną procedurą Procedura analizy i oceny weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych WP 01. Przedstawiono raporty nauczycieli akademickich wszystkich przedmiotów prowadzonych w roku akademickim na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Raporty zawierają oprócz informacji ogólnych także informacje jak: Efekty osiągnięte z łatwością ze wskazaniem form w weryfikacji każdego efektu, Efekty osiągnięte z trudnością. Jest pytanie, czy wszystkie efekty poddano weryfikacji. W protokołach jest możliwość podania propozycji zmian, w tym zmian w zakresie treści kształcenia, metod oceny, efektów modułowych sposobu ich weryfikacji, nakładu czasu pracy studenta. Do każdego raportu załączone zostały prace etapowe (10% ogółu prac). Raporty te są syntetyzowane i na ich podstawie sporządzany jest Protokół analizy i oceny weryfikacji efektów kształcenia który powstaje na poziomie Kierownika Zakładu. Protokół ma odpowiedzieć na pytania czy kryteria oceny były właściwe, czy pytania egzaminacyjne odpowiadały zakładanym efektom kształcenia i czy były formułowane uwagi nauczycieli w zakresie zmian. Zespół oceniający zapoznał się z raportami. Przegląd ten pozwala zauważyć że brak było wskazań efektów które były osiągane z trudnością. Zespół oceniający uważa iż w tych analizach należy rozważyć przyczyny ocen niedostatecznych i jednak wskazywać efekty, które były trudniej osiągnąć. W ramach wewnętrznego systemu opracowano również procedurę w sprawie zasad przechowywania dokumentacji poświadczającej dokonanie weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia dla przedmiotów. W ramach tej procedury jest opracowany protokół imienny egzaminu przeprowadzanego w formie ustnej. Jest dokumentowany zestaw pytań i odpowiedzi w skali: wyczerpującej, częściowej, brak odpowiedzi. Dla egzaminów przeprowadzonych w formie ustnej wypełniany jest *Protokół imienny egzaminu przeprowadzanego w formie ustnej*, który przechowywany jest przez wykładowcę (przewodniczącego komisji egzaminacyjnej) we własnym zakresie przez okres nie krótszy niż czas trwania cyklu studiów na danym kierunku. Zespół oceniający uważa iż analiza powinna być zakończona sformułowaniem zaleceń doskonalących

dotyczących doboru form zajęć, treści, sposobów weryfikacji, obsady zajęć. Zespół oceniający uważa, iż kadra akademicka powinna bardziej odważnie formułować swoje spostrzeżenia dotyczące trudności osiągania efektów kształcenia, które są naturalnym elementem procesu dydaktycznego uczelni wyższej a system powinien wspomagać w ich pokonywaniu.

Z kolei Efekty kierunkowe weryfikowane są poprzez analizę ich zgodności z efektami obszarowymi. Kierunek ekonomia został w roku ak. 2013/2014 określony jako kierunek o profilu praktycznym, stąd efekty kształcenia zostały przystosowane do obszarowych efektów kształcenia dla profilu praktycznego i poddane ogólnej konsultacji wśród kadry, studentów oraz interesariuszy zewnętrznych –przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego współpracującego z wydziałem.

b) Przeglądy programowe

Przeglądy programowe obejmują analizę programów kształcenia przez Komisję ds. Jakości Kształcenia a następnie Radę Wydziału, która zatwierdza programy kształcenia. Ponadto przeglądomu podlegają sylabusy. Analiza sylabusów dotyczy w szczególności:

- a) mierzalności efektów kształcenia
- b) poprawności opisu efektów kształcenia z punktu widzenia oceny studenta
- c) oceny sposobów weryfikacji efektów kształcenia
- d) oceny możliwości osiągnięcia przez studenta/kę zakładanych efektów kształcenia.

Co najmniej 10% losowo wybranych sylabusów poddawanych jest przed rozpoczęciem roku akademickiego ocenie przez trzyosobowy zespół. Zespołowi przewodniczy Kierownik zakładu. Wstępną analizę sylabusów przeprowadzają osoby odpowiedzialne za moduł kształcenia (koordynator przedmiotu), którego dotyczy sylabus. Wnioski przedstawione przez koordynatora są analizowane przez zespół ds. oceny efektów kształcenia. Z przeglądu dokumentów sporządzany jest *Protokół analizy sylabusów*. Protokół z posiedzenia zespołu ds. oceny efektów kształcenia jest przekazywany Pełnomocnikowi Dziekana ds. Jakości Kształcenia. Zespół oceniający uważa iż przeglądomu powinny być poddawane wszystkie sylabusy. Ponadto ważnym elementem oceny powinna być aktualność zalecanej literatury.

Sylabusy przedmiotów obejmujące opisy zakładanych efektów kształcenia umieszczane są na stronie internetowej PWSZ w Ciechanowie każdorazowo przed rozpoczęciem roku akademickiego.

c) proces dyplomowania -weryfikacja końcowych efektów kształcenia

Ogólne zasady dyplomowania ujęte są w Regulaminie Studiów oraz opracowanej procedurze Wydziałowa procedura oceny jakości weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do prac dyplomowych WP 04. **Wewnętrzny system w zakresie procesu dyplomowania zakłada :**

- ocenę zgodności tematyki pracy dyplomowej z kierunkiem i specjalnością studiów,
- oceny jakości recenzji pracy dyplomowej oraz składu komisji egzaminacyjnych,
- adekwatności oceny do poziomu prezentowanego przez studentów.

Z listy prac dyplomowych za miniony rok akademicki do analizy wybiera się losowo co najmniej 10% prac dyplomowych wraz z recenzjami z kierunku ekonomia.

Analizę prac dyplomowych przeprowadza trzyosobowy zespół ds. oceny efektów kształcenia w odniesieniu do prac dyplomowych składający z osób posiadających przynajmniej stopień naukowy doktora, przy czym jedna osoba musi być z poza kierunku, na którym praca powstała.

Zespół ds. oceny efektów kształcenia w odniesieniu do prac dyplomowych powoływany jest przez Kierownika zakładu. Przewodniczy im Kierownik zakładu lub osoba przez niego wyznaczona.

Przebieg egzaminu dyplomowego oraz wymagania na nim stawiane określa szczegółowo Regulamin egzaminu dyplomowego w PWSZ w Ciechanowie. Trzeba odnotować iż uczelnia wprowadziła, od bieżącego roku akademickiego, w celu weryfikacji oryginalności prac dyplomowych, system antyplagiatowy.

Regulamin antyplagiatowy został wprowadzony w PWSZ w Ciechanowie Zarządzeniem nr 11/2014 Rektora Uczelni z dnia 21 lutego 2014 roku, a wszedł w życie z dniem 24 lutego 2014 r. System antyplagiatowy stosuje się wobec wszystkich prac dyplomowych powstających w Uczelni,

a pozytywny wynik tej kontroli jest warunkiem dopuszczenia pracy do egzaminu dyplomowego (obrony). Każdy student rozpoczynający studia podpisuje Oświadczenie informujące go o zasadach systemu antyplagiatowego funkcjonującego w Uczelni. Celem systemu antyplagiatowego jest zweryfikowanie stopnia samodzielności studenta w pisaniu pracy dyplomowej oraz przeciwdziałanie naruszeniu praw autorskich oraz nieuprawnionemu wykorzystaniu cudzych praw z zakresu własności intelektualnej. Operator Systemu wprowadza tekst pracy do analizy w Systemie Plagiat.pl. Tekst pracy musi zostać poddany sprawdzeniu w elektronicznym systemie antyplagiatowym Plagiat.pl. w ciągu 48 godzin od momentu jej złożenia przez studenta. Dla każdej sprawdzanej pracy generowany jest Raport Podobieństwa w Systemie antyplagiatowym Plagiat.pl. Operator Systemu dokonuje oględzin Raportu Podobieństwa pod kątem występowania w pracy nieuprawnionych zapożyczeń, w szczególności ustala czy: współczynnik podobieństwa 1 nie przekracza 50%, współczynnik podobieństwa 2 nie przekracza 5%, próbowano ukryć obecność nieuprawnionych zapożyczeń („alert”). Operator Systemu po analizie Raportu Podobieństwa potwierdza o nieprzekroczeniu powyższych współczynników zamieszczając własnoręczny podpis i datę na wydruku raportu. Jeżeli w wyniku oględzin Raportu Podobieństwa praca zostanie uznana za niebudzącą wątpliwości, Operator Systemu wprowadza pracę do Bazy Systemu. Jeżeli w wyniku oględzin Raportu Podobieństwa Operator Systemu uzna pracę za wymagającą dodatkowej oceny z punktu widzenia występowania niedopuszczalnych zapożyczeń, generuje Rozszerzony Raport Podobieństwa i przekazuje go drogą elektroniczną studentowi i promotorowi pracy. Promotor, na podstawie Rozszerzonego Raportu Podobieństwa przygotowuje opinię, w której ocenia, czy praca nie zawiera nieuprawnionych zapożyczeń (plagiat) lub czy zawarte w niej prawidłowo oznaczone zapożyczenia (cytaty) nie budzą wątpliwości, co do samodzielności pracy dyplomowej przygotowanej przez studenta. Jeżeli z oceny wynika, że praca nie zawiera przesłanek popełnienia plagiatu przez jej autora, lecz nadmierna liczba cytatów wskazuje na niski stopień samodzielności – praca nie jest dopuszczana do obrony ani dodawana do Bazy Systemu. Student po konsultacji z promotorem w ciągu 7 dni dokonuje poprawy pracy. Poprawiona praca ponownie przechodzi procedurę antyplagiatową. Jeżeli praca okazuje się plagiatem, nie zostaje ona dopuszczona do obrony ani dodawana do Bazy Systemu, a rektor wszczyna postępowanie dyscyplinarne na wniosek promotora. Merytoryczny nadzór nad funkcjonowaniem w Uczelni systemu antyplagiatowego Plagiat.pl sprawuje Prorektor do spraw studenckich.

Wydziałowe procedury zapewniania jakości dotyczą także zasad przechowywania dokumentacji poświadczającej dokonanie weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia dla przedmiotów. Procedury te oznaczają czas przechowywania prac etapowych jak i zasady.

d) ocena jakości kadry

Na kierunku ekonomia kadra akademicka podlega ocenie przez władze wydziału i uczelni jak i przez studentów.

Proces ankietowania zajęć prowadzony jest w Uczelni systematycznie od 2005 roku. Zarządzeniem Nr 8/2013 Rektora Uczelni z dnia 28 lutego 2013 r. opracowano narzędzia badawcze procesu ankietyzacji. Przedmiotem procesu ankietyzacji są opinie studentów, absolwentów, nauczycieli, pracowników administracji na temat jakości kształcenia w Uczelni, pozyskiwane za pomocą anonimowych kwestionariuszy ankiet, które następnie są poddawane analizie. Proces ankietyzacji obejmuje ocenę: atrakcyjności oferty edukacyjnej Uczelni, jakości pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich, skuteczności procesu dydaktycznego w odniesieniu do założonych efektów, organizacji toku studiów, warunków kształcenia. Zespół oceniający otrzymał podczas wizytacji syntetyczne analizy i wyniki tych ocen, w szczególności za ostatni rok akademicki. Badanie ankietowe odbywa się na podstawie anonimowej ankiety oceny zajęć dydaktycznych. Kwestionariusze ankiety oceny zajęć dydaktycznych są rozdawane studentom, a po ich wypełnieniu zbierane przez osoby upoważnione przez Dziekana. Studenci odpowiadają na 16 pytań Wyniki z procesu ankietyzacji są opracowywane i omawiane na posiedzeniu Rady Wydziału Inżynierii i Ekonomii oraz przekazywane Pełnomocnikowi Rektora ds. jakości kształcenia do końca września.

Natomiast Pełnomocnik Rektora ds. jakości kształcenia przygotowuje sprawozdanie ogólnouczelniane i przedstawia wyniki Rektorowi. Wyniki oceny zajęć dydaktycznych są uwzględniane przy dokonywaniu okresowej oceny nauczycieli akademickich. W przypadku niekorzystnej oceny zajęć dydaktycznych Dziekan jest zobowiązany do postępowania interwencyjnego wobec nauczyciela akademickiego.

Wyniki ankiet są przekazywane kierownikom zakładów. Spotkanie z kadrami potwierdziło iż wyniki ankiet są przekazywane nauczycielom. Spośród 16 pytań jedno ma charakter otwarty. Ocena poszczególnych przedmiotów jest bardzo zróżnicowana (od 4,9 do 3,2). Spośród 16 pytań najniżej oceniono Jasność i zrozumiałość przekazywanej wiedzy, atrakcyjność i innowacyjność stosowanych metod, stosowanie pomocy dydaktycznych, inspirowanie do kreatywnych postaw. Najwyżej oceniono punktualność prowadzącego zajęcia, komunikatywność i kulturę osobistą prowadzącego zajęcia, stosunek prowadzącego zajęcia do studenta. Wyniki te powinny sugerować władzom wydziału podjęcie działań doskonalących warsztat dydaktyczny kadry.

Uchwałą nr 77/IV/2014 Senatu Uczelni z dnia 5 marca 2014 r. wprowadzono Regulamin oceny okresowej nauczycieli akademickich w PWSZ w Ciechanowie. Wszyscy nauczycieli zatrudnieni w Uczelni podlegają ocenie. Podstawowymi celami oceny jest stymulowanie ich rozwoju dydaktycznego, zawodowego i naukowego oraz zapewnienie wysokiej jakości kształcenia studentów. Ocena jest dokonywana nie rzadziej niż raz na dwa lata, a nauczyciele akademicy posiadających tytuł profesora, zatrudnieni na podstawie mianowania, podlegają ocenie nie rzadziej niż raz na cztery lata. Do dokonywania oceny uprawniona jest, powoływana przez Rektora, komisja do spraw oceny nauczycieli akademickich. W skład co najmniej 3-osobowej komisji wchodzi prorektor jako przewodniczący, nauczyciele akademicy z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego – po jednym przedstawicielu z każdego wydziału, oraz nauczyciele ze stopniem doktora – po jednym przedstawicielu z każdego wydziału. Ocena dotyczy osiągnięć nauczycieli akademickich w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej, zawodowej, naukowej, organizacyjnej oraz innych aktywności nauczycieli. Przy dokonywaniu oceny zasięga się opinii studentów ustalonej na podstawie badania ankietowego, oraz uwzględnia się wyniki hospitacji. Ostatecznie sformułowana ocena stanowi dla dziekana wydziału podstawę do podjęcia następujących działań – wnioskowanie o pozostawienie nauczyciela na dotychczasowym stanowisku, przeniesienie na inne stanowisko lub rozwiązanie umowy o pracę.

Ocena ta obejmuje działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. W ocenie umieszczona jest ocena studenta w procesie ankietyzacji oraz ocena po hospitacji. W ocenie dydaktycznej bierze się pod uwagę oprócz zajęć podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych, opiekę nad praktykami, opiekę nad kołami naukowymi. Kolejnym instrumentem oceny kadry jest proces hospitacji. Zespół oceniający zapoznał się z arkuszami hospitacyjnymi i zawartymi uwagami po przeprowadzeniu hospitacji. Plan hospitacji na kierunku ekonomia przewiduje na letni semestr 9 hospitacji. Osobę hospitującą wyznacza Dziekan Wydziału Inżynierii i Ekonomii. Ocena hospitacji jest przedstawiona na ujednoliconych arkuszach hospitacji. Hospitujący ma obowiązek poinformować ocenianego pracownika o wynikach hospitacji i wskazać mocne i słabe strony prowadzonych zajęć, aby na tej podstawie wspólnie opracować sposób poprawy jakości zajęć. Zajęcia każdego nauczyciela akademickiego powinny być hospitowane przynajmniej raz na dwa lata. Dziekan jednostki organizacyjnej ma prawo zarządzenia hospitacji o charakterze interwencyjnym w dowolnym terminie. Arkusz hospitacyjny zawiera oceny: przygotowania zajęć, realizacji zajęć, kontaktu prowadzącego ze studentami oraz uwagi o warunkach prowadzenia zajęć, zalecenia, podsumowanie i wnioski. Arkusze hospitacyjne wskazują raczej obraz pozytywny. Sporadycznie występują uwagi krytyczne. Zalecono np. zwrócenie większej uwagi na kreowanie aktywności studentów. Zespół oceniający uważa iż hospitacje powinny również reagować na opinie studentów wyrażane w procesie ankietyzacji co pozwala na weryfikację tych opinii.

d) monitorowanie losów absolwentów

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 10/2013 Rektora Uczelni z dnia 27 marca 2013 r. monitorowanie losów absolwentów i badanie opinii pracodawców jest integralną częścią Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w PWSZ w Ciechanowie. Badanie losów absolwentów jest przeprowadzane wśród absolwentów Uczelni techniką ankietowania z uwzględnieniem procedury monitorowania karier zawodowych wprowadzonej Zarządzeniem nr 4/2012 Rektora z dnia 7 lutego 2012 roku. Z uwagi na krótki okres wprowadzenia zasad monitorowania losów absolwentów, wyniki tych badań będą dopiero wykorzystywane do doskonalenia procesu dydaktycznego na kierunku ekonomia.

Władze wydziału oraz Wydziałowa Komisja ds. jakości kształcenia podejmują działania oceniające skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Podczas wizytacji przedstawiono protokoły z przeprowadzonych analiz weryfikacji efektów kształcenia. Sformułowano w nim zalecenia i zmiany do kilku przedmiotów. I tak np.: w niektórych przedmiotach zmieniono formę egzaminu z pisemnego na ustny uznając ją za bardziej właściwą z uwagi na cele kształcenia, ograniczono egzaminy testowe, wprowadzono dodatkowo do metod weryfikacji formę referatów jako weryfikację efektów kształcenia. W przedmiocie prognozowanie i symulacje wprowadzono samoocenę studenta w zakresie aktywności. Dla przedmiotu polityka społeczna wprowadzono pytania zamknięte i otwarte do testu zaliczeniowego, zrezygnowano z testu egzaminacyjnego na korzyść pracy pisemnej z ogłoszonych tematów. Wprowadzono zarządzeniem rektora regulamin systemu antyplagiatowego. Opracowano procedurę antyplagiatową którą wprowadzono z dniem 21 lutego 2014 roku w celu podniesienia poziomu jakości prac dyplomowych w tym weryfikacji samodzielności pracy studentów. Działania te podjęto w wyniku funkcjonującego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości co pozwala uznać, iż jest on skuteczny w identyfikowaniu słabych stron procesu dydaktycznego i pozwala na podejmowanie działań korygujących i doskonalących.

Na wydziale została opracowana Wydziałowa procedura w sprawie dostępności opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny i weryfikacji, która uwzględnia :

obowiązek zamieszczenia sylabusów na stronie internetowej Uczelni oraz do wglądu u Kierownika zakładu.

Każdy nauczyciel prowadzący zajęcia jest zobowiązany do przedstawienia studentom w ciągu 14 dni od rozpoczęcia w danym semestrze zajęć informacji o:

- a. Przedmiotowych efektach kształcenia realizowanych na prowadzonym przez niego przedmiocie.
- b. Formach i zasadach zaliczenia przedmiotu.
- c. Sposobach oceny

W celu weryfikacji dostępności dla studentów opisu efektów kształcenia procedura zakłada iż co najmniej 10% zajęć dydaktycznych będzie poddanych w trakcie semestru ankietyzacji, w której studenci będą mogli wypowiedzieć się, czy zostały im przedstawione w sposób zrozumiały przez prowadzącego zajęcia efekty kształcenia oraz forma i zasady zaliczenia przedmiotu. Studenci będą proszeni o wypełnienie ankiety. Pierwsza Ankieta taka została już przeprowadzona. Studenci odpowiadali na trzy pytania: dotyczyły one dostępności do sylabusów, zasad zaliczania przedmiotu i dostępu do określonych efektów kształcenia. Wyniki ankiety potwierdziły dobrą dostępność do tych informacji która również została potwierdzona na spotkaniu zespołu oceniającego ze studentami.

Pewną formą upowszechniania informacji o jakości kształcenia jest też coroczny raport Dziekana z realizacji procesu kształcenia które przedstawiane jest Dziekanowi Wydziału. Zespół otrzymał do wglądu raport dziekana z oceny jakości kształcenia.

8.2).

W procesie zapewniania jakości kształcenia uczestniczą studenci, kadra akademicka a w szczególności gremia odpowiedzialne za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania

jakości kształcenia. Przedstawione podczas wizytacji protokoły Komisji Wydziałowej ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia potwierdzają aktywność tego gremium, cykliczność spotkań. Tematyka posiedzeń dotyczyła weryfikacji efektów kształcenia, procesu dyplomowania, programu kształcenia, przedmiotów do wyboru, seminarium dyplomowego. Posiedzenia Rady Wydziału wskazują, iż studenci mogą zabierać głos w kluczowych problemach dotyczących jakości kształcenia. Spotkania z kadrami akademicką oraz studentami potwierdziły zainteresowanie tematyką jakości kształcenia. Kilka osób z kadry akademickiej podkreślało staranność kadry w doborze metod dydaktycznych, stopień przygotowania kandydatów na uczelni i troskę o dobry wizerunek uczelni i kierunku ekonomia. Spotkanie z kadrami potwierdziło udział kadry w budowaniu koncepcji profilu praktycznego Nauczyciele podkreślali jak widzą rozwój kierunku przy profilu praktycznym. Studenci są członkami Komisji Wydziałowej ds. Zapewnienia Jakości, Rady Wydziału i Senatu PWSZ i w każdym z tych organów wyrażają swoje opinie. Natomiast współpraca z interesariuszami zewnętrznymi znajduje się w fazie początkowej. Uczestnictwo przedstawicieli praktyki gospodarczej w definiowaniu efektów kształcenia i doskonalenie z tego punktu widzenia programów studiów realizowane jest poprzez konsultacje. Zespół oceniający zapoznał się z protokołami spotkań z interesariuszami zewnętrznymi, a także ze sformułowanymi pisemnym opiniami w zakresie efektów kształcenia i programu studiów. Zespół oceniający zapoznał się z opiniami dotyczącymi efektów kształcenia. Były to jednak opinie pasywne nie wnoszące uwag krytycznych tylko akceptujące rozwiązania uczelni. W trakcie wizytacji władze wydziału podkreśliły iż w procesie konsultacji były formułowane uwagi konstruktywne. Nawiązano współpracę m.in. z bankami, biurami rachunkowymi, urzędami skarbowymi, urzędami gminy. Przedstawiciele praktyki wypowiedzieli się na temat umiejętności, kompetencji i postaw szczególnie przydatnych z punktu widzenia pracodawców.

Biorąc pod uwagę opinie interesariuszy zewnętrznych została określona sylwetka przyszłego absolwenta,

Interesariusze zewnętrzni wskazywali także na dużą rolę etyki zawodowej w kształtowaniu postaw studentów. Podkreślano konieczność wprowadzenia do oferty studiów większej ilości praktyk i przedmiotów praktycznych prowadzonych przez osoby posiadające bogate doświadczenie zawodowe. Uczelnia zorganizowała debatę Świat nauki-świat biznesu, na której ustalono ramy współpracy uczelni i przedstawicieli rynku pracy. Na podstawie przedstawionego protokołu widać, iż w dyskusji przedstawiciele firm podkreślali iż oczekują na bardziej zaangażowanych studentów a obserwują studentów pasywnych nie zawsze zainteresowanych zdobyciem umiejętności. Praktycy deklarowali pomoc w prowadzeniu profilu praktycznego w tym organizacji praktyk zawodowych i staży. Zespół oceniający uważa iż współpraca z interesariuszami zewnętrznymi powinna w przypadku prowadzenia na kierunku ekonomia profilu praktycznego mieć bardziej systemowy charakter i uwzględniać szeroką paletę form współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Brak takiej współpracy może ograniczać realizację celów kształcenia na profilu praktycznym.

Udział studentów wizytowanego kierunku w procesie zapewnienia jakości kształcenia należy określić jako znaczący. Jeśli chodzi o udział w gremiach zajmujących się jakością kształcenia, studenci są reprezentowani w sposób właściwy zarówno na poziomie Uczelni, jak i na poziomie Jednostki: przedstawiciele studentów zasiadają w Radzie Wydziału i Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia. Aktywność przedstawicieli studentów należy ocenić wysoko: z przedstawionej dokumentacji, a także spotkań ZO wyłania się ich obraz jako osób prężnie i skutecznie działających. We wszystkich tych organach Jednostka w sposób właściwy tworzy możliwości działania dla przedstawicieli studenckich i odpowiednio stara się ich aktywizować.

Podstawowym badaniem opinii studentów jest ankieta oceny zajęć dydaktycznych. Przedstawioną procedurę ankietyzacji zajęć dydaktycznych należy ocenić jako bardzo dobrą. Należy również zwrócić uwagę na przyjęty przez Jednostkę model ankietyzacji papierowej, który zapewnia wysoką zwrotność ankiet.

Konstrukcja kwestionariusza oceny zajęć dydaktycznych nie budzi żadnych zastrzeżeń.

Całościowa ocena ankietyzacji studentów jako narzędzia tych interesariuszy wewnętrznych do wypowiedzenia swojej opinii na temat systemu, jest zdecydowanie pozytywna. ZO sugeruje jedynie głębszą analizę wyników w opracowaniach, w chwili obecnej opiera się ona jedynie na statystycznej prezentacji wyników.

Jednostka wprowadziła szereg ankietyzacji dodatkowych, badających opinię studentów. Dotyczą one oceny konstrukcji efektów kształcenia i nakładu pracy własnej studentów, ocenę obsługi administracyjnej, a także specjalną ankietę oceniającą proces wymiany międzynarodowej dla studentów w niej uczestniczących. Takie działania należy ocenić jako wzorowe i podkreślić, że należy je uznać za tzw. „dobre praktyki”.

Rolę przedstawicieli studentów w organach kolegialnych Jednostki w procesie optymalizacji efektów kształcenia i ich właściwego dostosowania do potrzeb otoczenia gospodarczo – społecznego należy ocenić jako pozytywną, będącą na równi z rolą pozostałych interesariuszy. Wpływ przedstawicieli Parlamentu Studentów RP w tym procesie odbywa się przede wszystkim poprzez bieżącą działalność tej organizacji w zakresie opiniowania aktów prawnych, jak i działalność edukacyjną: poprzez szkolenia dla Samorządów, w tym Samorządu Uczelni wizytowanego kierunku, z zagadnień dotyczących jakości kształcenia.

Na Wydziale podjęto działania dostosowujące się do zaleceń PKA z ostatniej wizytacji. Uzupełniono minimum kadrowe o osobę na stałe związaną z Ciechanowem i zatrudnioną w Uczelni na podstawowym miejscu pracy, co znacznie wzmacnia minimum kadrowe. W celu podniesienia jakości prac dyplomowych podjęto dyskusje z promotorami, wprowadzono system antyplagiatowy oraz dwie recenzje prac. Opracowano standardy prac dyplomowych, zwiększono liczbę pytań na egzaminie dyplomowym. Przegląd losowy prac dyplomowych pozwala uznać że podjęto troskę o poprawę jakości prac dyplomowych. Rozwinięto wewnętrzny system zapewniania jakości na szczeblu uczelnianym i wydziałowym. Określono cele systemu, wdrożono wszystkie jego zasady i opracowano szczegółowe procedury wspomagające jego funkcjonowanie. System funkcjonuje i jest doskonały. Skorygowano obsadę zajęć ograniczając powierzanie wykładów osobom bez stopnia doktora do minimum.,

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+		+/-	+
umiejętności	+	+	+		+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+		+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego(ocena: w pełni,

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

Struktura zarządzania jakością kształcenia na kierunku ekonomia jest przejrzysta. Dokonuje się systematycznie przeglądów programowych, oceny kadry akademickiej, weryfikacji efektów kształcenia. Analizy te i oceny stanowią podstawę do doskonalenia procesu kształcenia.

8.2)

W procesie zapewnienia jakości kształcenia aktywnie uczestniczą studenci, kadra akademicka zaś współpraca z interesariuszami zewnętrznymi znajduje się w fazie początkowej i wymaga znacznego rozwinięcia

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku		x			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	Program studiów		x			
4	Zasoby kadrowe		x			
5	Infrastruktura dydaktyczna		x			
6	Prowadzenie badań naukowych					
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Perspektywy rozwoju kierunku EKONOMIA na Wydziale Inżynierii i Ekonomii znajdują mocne podstawy w bardzo dobrych warunkach lokalowych, dobrej infrastrukturze dydaktycznej w tym bogatym księgozborze biblioteki, łatwym dla studentów dostępie do bogatego zaplecza rekreacyjno-sportowego. Jednak rozwój kierunku wymaga od władz i społeczności akademickiej podjęcia bardzo ważnych wyzwań a mianowicie stworzenia warunków dla umocnienia praktycznego profilu kształcenia. Szczególnego rozwinięcia wymaga współpraca z przedstawicielami rynku pracy z lokalnymi i regionalnymi przedstawicielami biznesu, partnerami społecznymi którzy będą mogli zaangażować się w tworzenie nowych form współpracy z uczelnią i wydziałem w celu budowania oferty programowej odpowiadającej potrzebom i oczekiwaniom rynku pracy oraz kandydatów na studia a także przynoszącej satysfakcję kadrze dydaktycznej i studentom. Kierunek ekonomia wymaga też silniejszego włączenia w proces internacjonalizacji aby można było realizować założenia ujęte w strategii uczelni i wydziału.